

AMERISKE CESTE SPET NORMALNE. Od kar so ukinjeni odmerki gasolina in ni treba nič več pojatov zanj, se ljudje lahko spet vozijo po mili volji. To je edina velika dežela na svetu, ki ima tako ugodnost, vzlic ogromnim življenjskim in materialnim žrtvam, ki jih je utrpela v vojni.

Japonci zaigrali cesarstvo in vlogo velesile

KONEC PRVEGA MODERNA IMPERIJA V AZIJI. — PO 92 LETIH AMERICANI SPET V TOKIU. — STARI JAPONSKI VLADNI SISTEM OHRANJEN. — PRILOŽNOST KITAJSKJE, DA SE UVELJAVI V SVETU

Do pred okrog sto leti se je Japonska zapirala pred svetom in živila v zadovoljstvu izolacije. A imperialistične države razvijajočega se kapitalizma so iskale kolonij in novih tržišč za razpečevanje svojih produktov. Japonska je bila tedaj fevdalna država z zelo primitivnim gospodarstvom, toda velika po prebivalstvu, torej godna za trgovski promet z zunanjim svetom, ki se ga je njen vladni sistem ogibal.

Konec izolacije

Temu je storil konec ameriški mornarični poveljnik Commodore Matthew Calbraith Perry ki je pred 92. leti priplul na Japonsko in jo siloma odprl zunanji trgovini. Japonci velikaštem so seveda ni bilo ljubo. Čudili so se, kako se je moglo to zgoditi in ni jim šlo v glavo, da so precejeno svojo moč. Toda morali so se udati in sklenili študirati, kaj ima zapadni svet (Evropa in Amerika), kateremu so podlegli. Šli so v avropska in ameriška mesta, da se nauče zapadne kulture in običajev. Učili so se dobro. Prišli so nazaj znanje, kako lahko svoje ljudstvo še bolj izkoristajo in kako postane posedujoči sloj lahko še bogatejši.

Prva moderna velesila v Aziji

Tako se je Japonska v kakih 75 letih razvila v državo z moderno industrijo in v eno izmed glavnih tekmovalk v svetovni trgovini. Toda njeno ljudstvo ni postalo s tem nič manj, ampak še bolj izkoriščano. Življenjski standard njenega industrialnega proletariata je bil skrajno nizek. To je Japonski omogočilo metati na svetovni

trg svoje cenene izdelke in s tem poslabšavala življenjski standard delavstva tudi v drugih deželah.

Politično se je Japonska smatrala v minulih desetletjih vsled svojega parlamenta za demokracijo. Japonska vera ga uči, da je cesar božanstvo, potomec boginje solnce in ga časte kot boga.

Razvoj militarizma

Zaeno z industrijo in trgovino je rasel tudi japonski militarizem. Posebno nadut je postal po prvi svetovni vojni, v kateri je Japonska veliko pridobila. N. pr. bivše nemške otoke, že prej pa je vzela Kitajski Formozo. Vse te kraje je utrdila in se na njih pripravila za skokovit napad, ki ga je izvršila 7.

(Konec na 3. strani.)

Italija bo izmed premaganih osiščnih dežel iz minule vojne najboljše izšla

Italija je bila po prejšnji svetovni vojni prva dežela, ki je notranje nemire in socialne probleme zadušila s fašizmom in bila je poleg Japonske prva, ki je začela kaliti svetovni mir. A dočim je Japonska začela izvajati svoje imperialistične ambicije brez hrupa, so pa v Rimu provokativno kričali, da jih je slišal ves svet. Duče je vpil tako izzivalno, da so se ga zbal v Parizu in v Londonu in nekaj časa celo v Berlinu pod Hitlerjem. "Apizanja" je bilo brez konca in kraja. Posledica vsega tega je bila druga svetovna vojna. Vlada provokatorjev v Rimu je bila prva, ki se je zrušila v nji. Njenega dučaja so nato Italijani sami obesili in potem še za noge z glavo navzdol. Tako je končala prva fašistična država v Evropi. Njenih sanj o obnovitvi rimljanskega imperija je konec. Masa je v bedi, bosa in v capah. In kot je običaj, se za grehe svoje bivše fašistične vlade le ona pokori. Tisti sloj, ki je bil steber fašizma, pa živi razmeroma še vedno v udobju in se še koplje v privilegijih. A ljudstvo pa je obupano in gleda s strahom v zimo, ki prihaja.

Tej strti Italiji je dne 28. avgusta obljubil rear admiral Ellery S. Stone, ki je načelnik zavezniške kontrolne komisije v bivši dučejevi državi, boljše dneve, kajti mir, ki ji bo narekovan, bo zanjo ugoden. Dejal je, da bodo Zed. države in Anglija napram Italiji milostljive in popustljive. Pogoji za premirje so bili sicer strogi, a se jih ne izvaja. V momentu, ko so ji bili ukazani, sprejeti in podpisani, se je zdelo, da jih bodo zavezniški tudi izvajali, a jih potem niti objaviti niso hoteli, češ, da se bi italijansko ljudstvo vsled njihne ostriosti prestrašilo in morda potem začelo celo nagajati okupacijski oblasti.

Prijazna obetanje omenjenega načelnika zavezniške kontrolne komisije v Italiji pomenijo, da ker se vlada v Rimu dobro zadržuje in sodeluje, bo to njeni deželi le v korist. Deležna je več reliefne pomoči kot proporcionalno katerakoli druga država v Evropi. Dasi je Italija pod Mussolinijem lomastila po njih, npr. v Jugoslaviji, so sedaj manj upoštevane kakor ona. Obetajo ji še več živeža, premoga in pa surovine za njene industrije. In Jugoslavlani v Primorju so spet v skrbeh, če jih morda po tej vojni ne doleti enaka usoda, kakor po prejšnji.

Tudi paketna pošta v Jugoslavijo sedaj odprta in pisemska razširjena

Pisemska pošta v Jugoslavijo je bila iz te dežele odprta že koncem junija to leto. A transportacijski sistem v Jugoslaviji in po Evropi sploh je toliko slab, da ljudje odgovorov na svoja pisma, ki so jih pisali n. pr. svojcem v Slovenijo, večinoma še niso dobili. Tudi cenzura ima pri teh zakasnitvah precej za sluge.

Jacob Zupan nam je minuli teden sporočil z najkrajšo pošto, da je odsljed dovoljen pošiljati iz Zed. držav v Jugoslavijo tudi pakete, toda ne več kot enega eni in isti osebi na teden. To so namreč paketi, ki se pošiljajo po parcelni pošti.

Noben tak paket, poslan v Jugoslavijo po ameriški pošti, ne sme vagati več kot 11 funtov. Dolžina paketa sme biti le do 18 palcev in širina ne več kot 42 palcev.

Sme se pošiljati le blago, ki se ne pokvari. So še razne druge odredbe, o katerih se lahko poučite na pošti, ker se spremeni.

Kar se tiče pisemske pošte, je v bodoče dovoljeno pošiljati iz Zed. držav v Jugoslavijo poleg pisem prvega razreda tudi razne tiskovine, razglednice, trgovsko reklamo, trgovske vzorci itd.

Omejitev je, da paket tiskovin ne sme imeti več kot funt teže.

Zračna pošta v Jugoslavijo še

Iznajditelji vzlic miru na delu za nova "tajna orožja"

General H. H. Arnold je nedavno v svojem predavanju dejal, da imamo poleg skrivnostne atomske bombe pripravljeno že drugo tajno orožje, namreč letalo, ki lahko ostane v zraku dalj kot katerakoli doslej. Iz baz, ki jih ima ta dežela, je tem letalom lahko doseči katerakoli točko na svetu. Ako nastane še kdaj vojna, ne bo pred našimi atomskimi bombami noben kraj več varen.

General Arnold je dalje omenil, da ima naša oborožena sila na razpolago še razna druga "tajna orožja", ki se jih v laboratorijih stalno izboljšuje. Nedvomno so inženirji, kemiki in drugi tehničarji v iskanju "tajnih orožij" in v izpopolnjevanju starih enakoprudni v Rusiji, v Angliji, na Francoskem in še marsikje.

Graham Dowling poroča iz Japonske o učinkih atomske bombe, ki je bila vržena na pristaniško mesto Nagasaki. Pravi, da dočim navadne bombe spremene stavbe le v razvaline, jih je strašna sila atomske bombe zdrobila v prah. Vrh tega prahu se je vsled vročine, ki jo da od sebe atomska bomba ob eksploziji, napravila tanka skorja in iz nje pa puhti sedaj smrad v prahu pokopanih trupel. Sklepa, da ni čudno, ker se je Japoncem tako mudilo vsled učinkov te bombe ponuditi mir in brezpogojno kapitulacijo.

V ostalem pa se svet še vedno hvali s civilizacijo in krščanstvom.

Listnica uredništva

Te številke nam ni bilo mogoče izdati na osmih straneh, ker jih v tiskarni radi delavskega praznika niso utegnili vseh postaviti.

Tožba proti unijam

V Kansas Citiju, Mo., je Montgomery Ward & Co., vložila tožbo proti uniji njenih delavcev (CIO) za odškodnino v znesku \$1,300,000. Takih tožb je že mnogo in unije imajo z njimi mnogo otepanja in stroškov.

TISKOVNI SKLAD

Tiskovni sklad je vir, iz katerega se krije primanjkljaj, ker naročnina sama na sebi ne krije tiskovnih in drugih izdatkov. Kadar imate priložnost, vprašajte znanca ali prijatelja, da se naj naroči na ta list, in morda, če želi, da naj tudi kaj prispeva v tiskovni sklad.

ni obnovljena, niti niso še urejeni z njo valutni odnosi za pošiljanje denarnih nakaznic. Tudi pisem ekspresne pošte (special delivery) se v Jugoslavijo še ne sprejema, iz česar pojasnjena vzroka, toda polagoma a sigurno bo Jugoslavija spet kmalu v redni poštni zvezi z zunanjim svetom.

Tudi vojna med propagandami polagoma ugaša

MNOGO TUJIH IN DOMAČIH PROPAGANDISTOV V ZED. DRŽAVAH IZGUBI SLUŽBE. — TUJI INTERESI ŠE NA DELU. — INFORMACIJSKI URADI OSTANEJO. — PROCESI PROTI KRŠILCEM

Nedavno je bilo poslano kongresu Zed. držav izredno zanimivo poročilo iz justičnega oddelka o nadziranju tujih agentov v smislu zakona za registracijo inozemskih propagandistov. Ta zakon je bil sprejet in uveden z ozirom na položaj, ki je nastal v tej deželi, ko se je svet naglo pomikal v novo klanje. Takrat je bilo v Zed. državah mnogo posameznikov, ki so tukaj skušali dobiti simpatije za politične ideje drugih dežel, ali pa so celo skušali vplivati na ameriško javno mnenje ter na ameriško politično stališče, notranje kot vnanje, v kolikor je to bilo v zvezi s političnimi dogodilji po svetu. Mnogo te propagande je seveda prihajalo iz dežel in krajev, kjer je bila uničena in zatrta svoboda tiska in govora ter je radi tega bila v ostrem konfliktu z ameriški tradicijami in ameriško ustavo oziroma z ameriški demokratičnimi ustanovami. Se več, oni, ki so delovali in širili tujo propagando, so pogosto zakrivali dejstvo, da delujejo za zunanje interese. Zakon, ki se naziva Foreign Agents Registration Act (sprejet leta 1938) zahteva, da morajo vsi inozemski propagandni agenti dati točne podatke o svojem delovanju, v drugih besedah povedano, morajo se registrirati. Vlada in ljudstvo Zedinjenih držav ima tako bolj jasno sliko o njihovem delovanju.

Odkar je stopil zgoraj omenjeni zakon v veljavo, se je propaganda situacija dokaj spremenila. Kmalu po izbruhu vojne v Evropi je bila glavna stvar zunanje propagande v Ameriki, da vpliva na ameriško javno

mnenje bodisi za vstop v vojni konflikt ali pa proti vmešavanju Zed. držav v novi vojni požar na evropskem kontinentu. Ko pa je bila Amerika enkrat v vojni, so bili seveda najprej odstranjeni osiščni propagandni elementi v tej deželi. Tako je ostalo polje odprto za naše zavezniške. V glavnem je torej propaganda, ki se je vodila v Ameriki za zunanje dežele od časa napada na Pearl Harbor, podčrtavala doprinos zavezniških dežel k skupnemu vojnemu naporu. Obenem se je ta zunanja propaganda ukvarjala tudi veliko s podajanjem kulturnega in zgodovinskega ozadja zavezniških dežel, ter z razglabljanjem o političnih, gospodarskih in socialnih značajih in problemih teh dežel. V tem pogledu sliči temu delovanju naš ameriški Urad za vojne informacije, kateri, poleg svojih direktnih vojni aktivnosti, tudi pomaga podati in predočiti znanjem svetu ne le vidik z padne demokracije, pač pa tudi rekord tega, kar je ta dežela doprinesla v tej vojni. Te vrste propaganda ima namen zgraditi vezi prijateljstva in dobre volje tekom vojne nujnosti.

Med najvažnejšimi organizacijami, ki so registrirane v Ameriki kot propagandna središča za zunanje dežele, so uradni informacijski centri, katere vzdržujejo tukaj vlade Velike Britanije, Poljske, Nizozemske, Belgije, Francije, Avstralije, Kanade, Čehoslovaške, Grčije, Indije, Nove Zelandije, Norveške, Portugalske ter Unije Južne Afrike.

Sovjetska unija ni vključena med zgoraj navedenimi državami (Konec na 3. strani.)

Zavezniška reliefna akcija polna zmede in polomij, ki zahtevajo preiskav

Tednik "Labor" v Washingtonu, D. C., je priobčil na prominentnem mestu poročilo o "silni godliji", ki je nastala v zavezniški reliefni ustanovi UNRRA. Pravi, da se razvija v škandal, ki bo imel na tej strani Atlantika velik odmev. Urednik omenjenega lista je bil že član zveznega kongresa in ima v vladnih krogih v Washingtonu dobre zveze. Zato je njegov list, ki ga izdajajo bratovščine železničarjev, čitan z veliko pozornostjo.

Načelnik UNRRA je bivši newyorški governor Herbert H. Lehman. Govorili so že, da je z razvojem te ustanove zelo nezadovoljen in da bo resigniral. Pred nekaj tedni je bil v Jugoslaviji, da preštudira njen življenjski problem, pa je med tem v Beogradu zbolel. Od tam je šel v London, kjer je izjavil, da potrebuje UNRRA za svoje naloge do jeseni še najmanj poldrugo milijardo dolarjev. Administracija UNRRA ima svoj glavni urad v Londonu. Na nedavni seji zastopnikov UNRRA, ki se je vršila v omenjenem mestu, je prišlo do velikih sporen. Bili so očitki, da UNRRA deli živež in druge potrebščine mnogokje s stališča političnih razlogov in zato imajo nekatere dežele prednost pred drugimi, čeprav so pomoči enako ali pa še bolj potrebne. Namigavali so tudi na graft in na razne kupčije, ki niso bile pošteno izvršene.

Zastopnik Sovjetske unije je na tisti seji zahteval, da naj se poročilo pregledovalcev poslovnih knjig in računov UNRRA objavi. V svoje izjavi pravi, da so poslovne knjige kup zmede in da jim računov iz njih sploh ni bilo mogoče sestaviti. UNRRA je človekoljubna ustanova, namenjena v pomoč bednim. Ampak je že tako, da kjer je na kupe denarja, je tudi polno pijavk, grahtarjev in drugih požrešnežev, posebno ako je kontrola površna in nesposobna.

Antisemitstvo v Zed. državah dela Židom veliko skrbi

Dva posebna odbora znane židovske organizacije B'nai B'rith sta 29. avgusta objavila poročilo o njihnih raziskavanjih antisemitizma v Zed. državah. Nazicizma in protižidovskih zakonov je v Evropi konec, ni pa še konec antisemitizma, posebno ne v Zed. državah. V memorandumu, ki ga je v imenu obeh odsekov sestavil Philip Chasin, je rečeno med drugim:

Izmed vsakih sto Američanov jih je 25 prežetih s sovraštvom do Židov, ali skupno 33 milijonov ljudi. To so dognale verodostojne ustanove, kakršne

se pečajo z raziskovanjem takozvanega javnega mnenja. Izmed vsakih sto vprašancev se jih je 25 izrazilo odločno proti Židom. 50 na vsakih sto jih je reklo, da nimajo o tem nobenega določnega mnenja in jim je vseeno, 25 pa, da so proti antisemitizmu.

Ker so Židje v tej deželi v trgovini, industriji in v politiki, pa tudi v unijah zelo važen faktor, je naravno, da jih skrbi, kako bi propagando sovraštvu proti njim zaježili. Kajti antisemitske organizacije so močne, fanatične in agresivne. Ne-

varnost je, da bodo imele sedaj, ko je vojne konec, za sejanje sovraštvu proti Židom še bolj ugodna tla kot doslej.

Dalje pravi memorandum: "Pričakovanje, da bo antisemitizem tu izginil čim je bila dežela po napadu na Pearl Harbor potegnjena v vojno, je bilo napačno. Čeprav je bil antisemitizem isloveten z nacizmom, je uspeval dalje tudi v vojnem času. Pozneje so nekateri mislili, da bo antisemitizma konec čim bo Hitler definitivno poražen. Tudi to pričakovanje je bilo napačno.

Celo v tistih deželah v Evropi, kjer do te vojne ni bilo nobenega antisemitizma, se je po vojni pojavil, na primer na Nizozemskem in v Belgiji.

Za pobijanje sovraštvu proti Židom sta odbora sestavila načrt, ki določa sistematično propagando proti antisemitizmu in vzgojo, ki bi ljudi pridobila proti bigotstvu in za toleranco. V ta namen načrt določa sklad štirih milijonov dolarjev, iz katerega se bi plačevalo stroške za uporabljanje radia, tiska in drugih sredstev.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopiši in oglaš morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Dvojna mera, ki prinaša le razprtje, razočaranja in nove vzroke za vojno

V slučaju intervencije Zed. držav in Anglije za demokracijo na Balkanu so mnogi dopisniki v ameriškem tisku spraševali, čemu ne prakticiramo tega kar druge učimo.

Na primer, Anglija je doma demokratična, na svoj način kajpada, toda otvoritev njene sedanje zbornice je bila izvršena po srednjeveških, povsem nedemokratičnih obredih. Za poslance nižje zbornice ki ji, pravijo "House of Commons" v prestolnem zasedanju sploh prostora ni bilo, kajti na vzvišenih prednjih klopih so sedeli aristokrati iz zbornice lordov, med njimi seveda tudi takozvani delavski titularci, ki jih je kralj imenoval vanjo. In kralj je bral govor. Učil se ga je že prej dolgo na pamet, da se bi mu ne zaletavalo, ker jeclja. Napisali so mu ga v duhu starih angleških tradicij ministri sedanje vlade, prej pa mu jih je pisal Churchill.

Obljubil je veliko in nič. Ni lahko obljubljati le zaradi političnega preobrata raj deželi v kateri je posedujoči sloj še vedno vladar in ima podporo kapitalizma, kar ga je še učinkovitega, širrom sveta.

Torej v angleškem parlamentu je padla beseda o potrebi ščitena demokracije in Ernest Bevin jo je močno poudaril. Nedvomno tudi veruje v besede, ki jih je napisal in jih je kralj govoril, toda to je metoda tradicije in druga pa je v praksi.

Anglija na svojih otokih je po svoje zelo demokratična dežela. O tem ni spora. Ob enem je bila tudi jako torijska v svojem gospodarstvu in v odnosu do delavstva ji ni bilo prav nič na tem, da bi delavska stranka imela v angleški vnanji politiki kaj drugega kot le "posvetovalen" glas.

Ko se je oglašil ob otvoritvi novega parlamenta k besedi za obrambo demokracije na Balkanu Ernest Bevin, je to pomenilo le, da sledi vnanji politiki prejšnje Churchillove in sedanje ameriške vlade, ki je za demokracijo le v deželah, v katerih je najmanj prizadeta.

Slično velja za Anglijo. Čemu ni mogoče ustvariti pod angleško zaščito demokracije v Indiji? Tri, štiri sto milijonov ljudi je brez nje, dasi se stotisoči tam bore zanj. Zakaj biti za demokracijo le v svojem stanovanju — v svoji deželi, ne pa v drugih? Od ameriške revolucije naprej so si morale izvojevati od Anglije svobodščine tudi druge dežele. Ene so postale dominjoni, to je, avtonomne države. Druge so še vedno kolonije. Burma n. pr., razne province v Afriki — vse brez pravic.

In kaj pa Zed. države ki so se tako glasno izjavile za demokracijo v Bolgariji in drugod tam okrog v centralni in jugovzhodni Evropi?

Doma seveda smo demokratični, v kolikor smo. Južne države si to stvar po svoje razlagajo in "demokracija" tam je monopol demokratske politične mašine — ne stranke. Ampak jug ni edini, kjer je demokracija zgolj privilegij posedujočih. Je veliko mest in občin ter okrajev v tej deželi, ki bi prav tako — ali pa še bolj potrebovala nadziranja v volitvah, kakor n. pr. Bolgarija, Grčija ali pa Romunija.

Ampak — in tu je resno vprašanje, kako si naj Zed. države sploh predstavljajo demokracijo, katero se naj uveljavi po svetu? Ali takšno, ki jo imamo v New Yorku, ali pa kje v Tampicu v Floridi, ali v Jersey Cityju, ali pa v Louisiani?

Ali pa v kaki čikaški wardi, kjer so jo pomagali že tudi revolverji odločevati?

Kako smo se na primer obnesli v boju za demokracijo v Grčiji? Kajne, po Churchillovem vzoru. Doma je za demokracijo, v Grčiji za reakcijo in privilegije. Za stari red proti ljudskim aspiracijam za boljše življenje. Tisoče ljudi v Grčiji je bilo ubitih v znamenju borbe za povrnitev kralja in uspostavitev starega reda. To se je opravičilo z obtožbami, da so glavno zlo na Grškem "trockisti", ki so hujski kot "pravoverni komunisti".

V Romuniji je naš državni departament pokazal naklonjenost kralju Mihaelu, ki se je z Rusi sprl in želi, da mu njegove sorte "demokracije" podpreti Anglija in USA.

Proti Francu v Spaniji se je ameriška uradna demokracija oglašila šele ko je španski krvnik svojo igro že itak izgubil.

Isto vlogo počenja naša diplomacija v Argentini. Čemu ni bila proti fašizmu v nji od vsega početka?

Neki dopisnik izvaja v Chicago Daily News, da naš državni oddelek ljubimkuje v Italiji z reakcionarji namesto da bi se sprijaznil z ljudskimi strankami. Na razne misije v Rim, Lisabono, v Madrid in v Pariz je bil neuradno pošiljan newyorški nadškof Spellman, ki je znan oboževalec fašista Franca in klerofašizma v Evropi.

In na Japonskem — pravi isti dopisnik — smo podprli Hirohito.

V času pripravljanja na invazijo v Afriko smo podpirali francoskega reakcionarja generala Gerauda in admirala Darlana. In pred njima pa gnili režim v Vichyju. Vse seveda pod pretvezo, da je taka taktika potrebna vsled nujnosti v prizadevanjih, da zmagamo magari s pomočjo tudi takih nečastnih kupčij.

V imenu demokracije sta dva takratna glavna zaveznika besednika na sestanku v Quebecu obljubila jugoslovanskemu Petru in grškemu kralju Juriju povratek na njune prestole.

Iz Italije in Nemčije se pritožujejo mnogi ameriški žurna-

JAPONCI SO V MANILO OD PRICETKA VOJNE V DRUGIČ PRISLI. Prvič z invadiranjem na Filipinske otoke, in nedavno pa, da so se uradno prešli generalu MacArthurju ter mu izročili Japonsko, da jo zasede brez boja. To je bilo storjeno minuli teden. Zgodovina je muhasta stvar in še posebno pa za Japonce, ki so do konca leta 1942 zmagovali na vsi črti in bili prepričani, da imajo zmago že v žepu. Gornje je slika japonske delegacije, ki se je prišla pokloniti v Manilo gen. MacArthurju in podpisala pogoje za premirje in kapitulacijo. MacArthur je sedaj že na Japonskem.

KATKA ZUPANCIC:

IVERI

KRONA STVARSTVA

Ali se spomnite, kako nas je pretresla vest o prvem robotniku, ki so ga Nemci spustili nad London? Dokler je z bombami opremljeno letalo pilotiralo človeško bitje, je bilo vsaj nekaj upanja, da si bo izbralo za tarčo ta ali oni za vojno važen predmet, kakor kolodvor, skladišče, tovarno, mostovje itd. Z robotnikom pa je izginila sleherni sled varnostnega občutka.

Strah, ki je odtlej neomejeno zagospodaril nad Londonom, je povzročil še bešnejši odpor in skrajnostno sovraštvo do Nemcev in to ne le v Angliji, marveč povsod po svetu. Zdelo se nam je, da je bil z robotnikom, zlasti z "izboljšanim" V-2, višek vseh viškov človeške zahrbnosti in zlobe dosežen.

Kdo od nas ubogih zemljanov je sanjal, da je znanost—bogu Marsu že od nekdaj pokorna dekla—iskala in se prtipala do najnevarnejših, zato od prirode najbolj čuvanih skrivnosti? Marsovci na Nemškem, na Angleškem in v Ameriki in morda še drugod, so vedeli, da jim bo v bombo ujeta atomska sila vrlo glava zmago v naročje kakor zrela hrusko. Zato tekma. Kako strahna je morala biti ta skrbno prikrivana tekma!

Zdaj razumemo marsikaj, česar prej nismo razumeli. Razumemo tudi Goebelsovo grožnjo, "... zaloputnili bomo za seboj vrata s tako močjo, da se bo stresel svet!" in smo lahko prepričani, da ni bila to le prazna fraza. Prejkone so bila poročila iz njihovih laboratorijev zadovoljiva, odtod njihova vztrajnost in trdovratna vera v končno zmago, ko se jim je že strop nad glavo podiral. In kdo ve, kako blizu cilja so bili, ko jim je na duri potrkala usoda ("..." v obliki zavezniških armad.

Pozno se nam je zdelo to odločilno trkanje, toda bilo je še pravočasno, na srečo še pravočasno. Kajti komaj nekaj tednov kasneje so radijski valovi prinesli vest, ki nas je — vsaj mene — prešinila do samega mozga, vest o atomski bombi.

Nov triumf za človeka, morda največji triumf vseh časov.

listi, da so višji poveljniki zavezniške vojne vlade (AMG) vse preveč naklonjeni bogatašem, kjer so na stanu in hrani in se udeležujejo njihovih obrednih svečanosti. Ti ljudje so prej dvorili v Italiji Mussoliniju in v Nemčiji ter v Avstriji Hitlerju.

Slično se dogaja na Francoskem kjer so bogataši gostili nemške častnike in generale a za talce pa so jim izročali liberalce in iz delavskih krogov socialiste in komuniste.

Sedaj je priložnost, da zapadna demokracija popravi svojo zmotno in greh, ki ga je storila s svojo lažno nevtralnostjo v španski civilni vojni.

In ob enem, ako smo res za demokracijo, da se postavimo za navadnega človeka tako, da mu bomo prijatelji ne samo v govorih ampak z dejanji.

Drugače bo zavezniška zapadna demokracija morala iti navzdol in se okužila s še večjim kolaboriranjem z reakcijo, masa pa se bo oslonila na ekstremno levičarstvo, namesto da ji bi pomagali v boljše življenske razmere z razumevanjem njenih potreb in v voljo, da ji pomagamo.

Toda sprejel ga je s sklonjeno glavo ter s strahom in žalostjo v srcu. Zakaj mar ne leže po vsem svetu neizbrisni ter še popolnoma sveži dokazi njegove notranje nezrelosti? Mar ni vsa zemlja omeđevana s krvavimi sledovi njegovih dejanj? Otroci, ki si kaže abecedo z dinamično palčico, izpostavljajo nevarnosti le sebe ter svojo bližnjo okolico, on pa si je položil na dlan biti-ali-nebiti vsega, kar je na zemlji in morda zemeljske oble same.

A kdo je on? V njegovem srcu se še zmerom tepe dobro z zlom in njegovo človečnostjo je komaj v povojih. Niti telo se mu ni še uleglo popolnoma prilagoditi pokončni hoji. Vendar žival ni več, kajti on ima dušo, medtem ko je žival nima. Saj je do nedavnega odrekal dušo celo svoji materi, in ženi, in sestri... Ali tega ni bil on kriv, kriva je bila ideologija tiste dobe, kakopak.

Tudi nad čarovniške procese se je že davno dvignil, v čarovnije pa se zmerom po nekoliko verjame... Pa pustimo to, čeprav je tudi to dokaz, kako visoko se je vzpel nad živalstvo, ki ne zna ne lagati, ne varati, zato so i čarovnije nemogoče.

Oglejmo si rajši njegove dobre strani. Le njegov je privilegij, da lahko razmišlja, sklepa, presoja, si išče odgovore na "zakaj, čemu in kako", ali, bodi potoženo, največje se mu misli ne ljubi, verjeti je laže.

In moder je. Le osel gre po enkrat na led, človek pa večkrat in ga še ne izuči.

Le on si lahko snuje in kuje bodočnost. Ali ko toži čez "razmere", se hkrati z vsemi štirimi brani spremembi. Rajši krpa in popravlja... in se jezi... Toži n. pr. tudi čez prevroča poletja, prehladne zime in nadaljuje s podiranjem gozdov, dobro vedo, da pospešuje s tem posredno klime in ustvarja nove ali pa širi že obstoječe pušave....

Ne unčuje le rastlinstva, marveč lovi in pobija živalstvo kar na debelo. Vsega tega ne dela toliko iz potrebe, kot iz lakomnosti ter morda podzvedne naslade do pobijanja in uničevanja. Sploh ga ni pod vsem

solncem večjega škodljivca, kot je baš on, človek, krona stvarstva!

Tudi kanibalstva se je hvala Bogu že davno otresel. Ampak ne docela, nikakor ne docela! In mika me, da bi navedla dejstva, ali za nekatere bi pomenilo to sakrilegij in velik greh... Naposled pa, kaj se ve? Se nekaj let nacijskega "Novega reda", pa bi se marsikateri Evropec vrnil na stopnjo kanibalstva. Visoko od tega tako nismo. Pes, na priliko, je človeku najboljši prijatelj, a bi ga to "najboljše prijateljstvo" prav malo ali nič ne motilo, če bi bilo paše meso količkej užitnejše...

Delo poveljuje in zaničuje lenobo, a se klanja le bogatemu lenuhu, na žuljaste roke pa gleda s konca nosu... Z vsem srcem je za red in mir in poštenost, zato se je obdal s skoro neprodorno goščavo zakonov in postav in ima cerkev skoro za vsakim drugim oglom — kljub temu je treba več in več večjih ječ ter je čuvaju postavte treba postavljeni čuvaja...

Tako bi se dalo naštevati brez konca in kraja. In prav nazadnje bi kazalo dodati vprašanje: Ali je "kroni stvarstva" zaupati tolikšno moč, kot je atomska sila? Jaz bi rekla: Ne. Ne toliko časa, dokler se ga še drži prvotna ilovica.

Vendar kar je, je. Spremeniti se ne da več—nad narodi visi Damoklejev meč...

PRIMORJE SE FAŠIZMA ŠE NI MOGLO IZNEBITI

Dne 11. avgusta se je pričel v Trstu kongres protifašističnih struj, ki se ga je udeležilo 1.500 zastopnikov. Prišli so iz vseh krajev slovenskega Primorja.

Trst, Gorica in velik del ostalega jugoslovanskega Primorja je sedaj — kot znano, pod angleško-ameriško okupacijo. V glavnem ima besedo nad temi kraji angleško vrhovno poveljstvo, ki tesno sodeluje z ameriški vojaškimi oblastmi.

Na omenjenem protifašističnem sestanku zastopnikov iz Trsta, Reke, Istre in ostalega okupiranega Primorja so bile zastopane tudi italijanske protifašistične struje.

Dvorana je bila okrašena s slovenskimi, hrvaškimi, italijanskimi in zavezniškimi zastavami; ter z zastavami mesta Trsta in Reke. Kongresa so se udeležili tudi nekateri zavezniški oficirji in žurnalisti. Med otvoritveno svečanostjo so dospele zavezniške vojaške oblasti. Pozdravljali jih je Josip Sestan, ki je izrazil upanje, da bi zavezniški pravilno pojmovali delo kongresa.

V svojem govoru je tajnik pokrajinskega narodnega osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje Boris Kraigher poudaril, da je narod Julijske Benečije s svojim aktivnim sodelovanjem v krvavi borbi pokazal svojo pripravljenost za vse žrtve in pripravljenost premagati vse razlike med slovenskim in

italijanskim narodom. Boris Kraigher je rekel:

Naš narod je sledil vzgladu jugoslovanskih narodov in demokatičnih sil severne Italije in je formiral Garibaldijevi brigadi devetega in enajstega korpusa. Ta kongres je izraz izrednega mednarodnega položaja prebivalstva Julijske Benečije. Še ni bilo zaključeno, če bomo spadali pod Italijo ali pod Jugoslavijo. Reakcija bi nas rada razdružila s pomočjo demokatijske črte. To stališče nas je primoralo ojačiti svoje politične organizacije. Naš namen je politično in organizacijsko zedinjenje antifašističnih pokretov. Ljudstvo Julijske Benečije želi in zahteva pravico, da samo odloča o svoji usodi. Vseled tega ne bo dopustilo, da bi ga kdo prevaral. Naše geslo je: Prošlosti ne maramo; niti ne maramo, da bi drugi narodi zivali svoje zlo nad nami. Prošlost je prinesla fašizem; vsled tega obnovitev prošlosti ustvarja nevarnost fašizma. Želimo, da se upošteva Atlantski čarter. Reakcionarji, ki skušajo razrušiti naše edinstvo in ki obtožujejo antifašistično ligo, da vodi propagando za panslavizem, — hočejo zvesti narod, da bi se ne zavedal dejstva, da se liga bori za tako demokracijo, kot jo danes že pozna večina slovanskih držav, zlasti še USSR in Jugoslavija, ter da je želja italijanskega ljudstva tudi iti naprej in ne nazaj.

Strogo protestiramo proti reakciji, ki skuša dvigati gesla za restavriranje državnega aparata, ki je bil zgrajen s pomočjo sile, za vlado manjšine nad večino, za sistem prefektur, kjer bi narod imel le svetovalno pravico, mesto svoje lastne narodne oblasti.

Kraigher je nato govoril o poskusih reakcije, da se odstranijo one stranke, ki hočejo ustanoviti politično koalicijo, v kateri zahtevajo one stranke, ki ne uživajo zaslonbe pri narodnih množicah, isto število zastopnikov v odborih, kot bi jih imela liga. Rekel je: "Program antifašistične lige je sledeč: Ne razdružljivost mest Julijske Benečije od svojega zaledja; neodnena borba proti ostankom fašizma; borba za ohranitev in povečanje pridobitev osvobodilne vojne; kampanja za razkrinkanje črnorčev, in onih, ki se okoriščajo in bogatijo na račun poveljnih revščine; akcija naših organizacij za povečanje slovensko-italijanskega bratstva, ki je predpogoj za dosego uspeha naše borbe za demokracijo; problem o odnosu antifašistov napram zavezniški vojaški oblasti s katero je treba kooperirati. Ta kooperacija je mogoča le tedaj, če se spoštuje volja naroda, če se pripozna narodna oblast, katero je zgradil narod sam v svoji osvobodilni vojni.

Seveda bi bilo nemogoče obdržati narodno oblast, če se ponovno upelje stari red, ki je obstajal do leta 1943. Sele leta 1945 se je posrečilo našemu narodu ovreči ne samo sovražnikovo oblast v Julijski Benečiji, ne samo tujevo oblast, temveč vso fašistično oblast.

Kraigher je poudaril, da je liga pripravljena sprejeti tudi zastopnike drugih strank, ne na podlagi enakopravnosti, ampak na podlagi prave moči vsake stranke, moči, ki jo uživajo med narodom. Dosedaj so te stranke pobijale program slovensko-italijanske lige in so vodile propagando proti njih prav po Goebelsovem načinu. To je delal posebno katoliški tisk pod vodstvom škofa Santina in Margottija, ki sta po kraških grabnih iskala, da najdeta — skupaj z drugo svetovno reakcijo — trupa žandarjev, ki morda niso bili fašisti, temveč samo fašistični hlapi in ne kaki narodni heroji, ki bi padli v borbi za skupno stvar. Ta tisk sedaj podpira vse sovražnikove kalobatorje v Jugoslaviji — četnike, ustaše in belo gardo — ki se sedaj prosto kretajo po Trstu in se počutijo na varnem, odkar ni več ljudskega sodišča. Nas pa obtožujejo da nismo demokatični. Toda če bi oni imeli našo oblast, bi takoj pokazali svojo protidemokatičnost in protinardnost. Aktivna antifašistična liga je glavna garancija narodu, da se bo mogel upirati novemu sovražniku in uspešno razdreti vse reakcionarne narve.

Japonska za Zed. države in druge zavezniške težak problem

Napisal za ONA HERBERT SELIGMANN

Ljudje, ki poznajo japonske razmere, so prepričani, da čaka Zed. države na Japonskem ogromna naloga — ako namreč hočemo prevzgojiti narod na demokatičen način.

Strokovnjaki v Washingtonu so mnenja, da se bo izkazalo, da so Japonci do neke mere "neprijazni, mračni, da nas sovražijo in da bodo skušali včasih maščevati se." Odgovor je le v tem; da ravnamo z njimi pravično toda obenem jako strogo. Ameriške oborožene sile se bodo kretale na Japonskem popolnoma pripravljene na boj, dokler ne bo mir in red popolnoma osiguran.

Sedanja japonska ustava, je razlagal eden teh izvedencev za Daljni vzhod, je osnovana na stari cesarski nemški ustavi in je neprimerna za demokatični razvoj — treba jo bo temeljito prenoviti. Japonski cesar se je predal, toda obenem se izraža svoje obžalovanje, da mu ni uspelo emancipirati Vzhodne Azije. Treba je torej, da dopovemo Japoncem, da so izgubili vojno, da je njihova vojaška avantura v naših očeh zločin.

Najtežje pa bo morda prevzgojiti Japonce v pogledu njihove vere, ki smatra cesarja kot neko božansko bitje. To bo treba dopovedati Japoncem da morajo tudi posamezniku priznati nekaj osnovnih človeških pravic.

Obstojajo poleg tega tudi še nekatere druge politične stranke, a nekaj vodilnih osebnosti se bo rodilo najbrže v vrstah japonskih kmetov, ki so v militaristični Japonski živeli v izredno težavnih razmerah. Končno je nekaj upanja, da je ostal živ stari japonski liberalac Jukio Ozaki, ki se je drznil napasti v japonskem parlamentu militaristično strujo še po Pearl Harborju, ter je bil radi tega vržen v zapor pod obtožbo "sramotitve" cesarja.

Iz vsega tega izhaja, da bo poglavitna naloga okupacije prevzgoja japonskega naroda, kajti prav kot Nemci bodo morali tudi Japonci na koncu koncev sami izvesti one temeljne spremembe svoje vlade, ki jih bo pripustila zopet nazaj v družbo drugih narodov.

Prvih šest mesecev bo seveda poglavitna skrb okupacijskih sil, da uničijo ali prevzamejo vse zaloge orožja, da se polaste vseh arzenalov ter prisilijo ljudstvo, da se posveti zopet svojim stariim nalogam in poslom iz dobe miru. Ko bo to izvedeno, bo treba začeti iskati med Japonci primernih ljudi za uvedbo miroljubne in odgovorne vlade, katere si mora pa japonski narod izbrati sam.

Največji del tega mora izvesti narod sam, kajti sicer bi morali imeti Japonsko zasedeno za (Konec na 5. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Kako se je mogel rumunski mladoletni kralj Mihael domisliti, da mu je za demokracijo, in apelirati na predsednika Trumana, naj mu jo pomaga ustanoviti za demokraciziranje Rumunije — proti "volji sovjetske vlade", — ki podpira režim Petra Groze, katerega kralj nima rad, to mi nikakor ne gre v glavo! Kdaj pa je bil še kje kak vladar, ki bi res hotel tako ustavo, ki bi bila ljudstvu v korist?

POVESTNI DEL

Tone Seliškar:

KOKOŠ

Povest iz partizanske borbe

(Nadaljevanje in konec.)

Pet nas je, ki smo vedno skupaj. Glzavci Breskvar, Rajhov Tonček, Ziberna Bojan, sin moj Zlatko in jaz. In ko hodijo tovariši iz Cankarjeve mimo nas, nam lakota užiga sladkostne privede: ogenj, razen, na raznj putka lepo rumeno zapena, morda še kak kos kruha ali pa nekaj krompirjev v žerjavici...

Kokoši imamo. Res smo spali na llovi gori pod streho, na slami, menda v šoli, kajti na steni je visela velika slika neke čudne živali, morda je bila slon ali pa žirafa, v temi se ni dalo prav dosti videti. Komaj se je začelo daniti, so nas Cankarjevi pregnali, da zavzamejo položaje, mi pa smo se spet lačni pomaknili niže spodaj pod vas v majhno naselje dveh hiš, ki se mu pravi Kurja vas. Obe hiši so zasedli pred mrazom zavetje v skednju, ker nas je pošteno zeblo. Megla je segala prav do nas, spodaj v dolini so se vozirali tanki, mi pa smo bili v tem naselju sredi megle kakor brodomolci.

Ampak kokoši smo imeli! Ziberna jo ima obešeno na nahrbtniku kakor nedeljski lovec ki se zadovoljno vrača z lova. Dolg je in me malce spominja na Puta, kajti prav take brčice nosi kakor tisti filmski bedakovi, ki smo mu toliko smeha dolžni. Zlatko in Tonček iščeta prostor za ogenj. Breskvar in jaz pobirava treske... Toda, že nas kličejo v štab. Dva na patrolo proti cesti, eden na stražo spodaj k hosti, drugi na stražo pred štab. Ziberna jo mahne kar s kokošjo na stražo. Morda se bo kasneje našla kaka ura, da jo bomo spekli. Toda nena-doma nas prepode iz naselja mitraljezi, Cankarjevi so se zgoraj na llovi gori spopadli z Nemci. Spet begamo. Tolčemo se skozi obroče sovražnikov, plazimo se po trebuhu, mokri smo in blatni. Ponoči smo se ustavili globoko v gozdu. Kokoš še vedno visi na nahrbtniku. Otipavamo jo. Rejena je. Res, prava kokoš je in rejena! Toda ponoči ne smemo kuriti. Niti cigarete ne smemo prižgati! Sovražnik je spodaj na cesti, tri sto metrov daleč. Niti na glas ne smemo govoriti. Razločno slišimo ropot tankov. K sreči smo preveč utrujeni, da bi nas kokoš vznemirila. Zaspimo brez besed in brez želja na mokrih tleh.

Ko se zdani, javljajo naše izvidnice, da se je sovražnik premaknil. Daleč naokrog ga ni, brez skrbi smo za nekaj ur. Oh, zdaj bomo vendarle lahko za kurili! Motamo se s premočenih šotork. Slana je padla. Počasi se dramimo, pretegujemo, noge

so še trde, zebe nas, toda misel na ogenj in na kurjo pečenko nas poživlja.

Zlatko že nabira suhljad. Breskvar se s slano umiva, žalostno opazuje svoje hlače, ki nimajo roba. Ziberna skubi kokoš, Tonček je iz dna nahrbtnika privlekel tablico suhorja, ki ga silno natančno razdeli, Zlatko pa piha in piha v mokre veje, da ima že krvave oči. Potem prevzamem ta posel jaz. Zlatko se spravi nad razen. V kotanji že gori ogenj naših kuharjev, zadnje stegno mule smo še rešili, torej bo za vse dovolj tople jedi. Vendarle se bomo najedli po tolikih dneh!

Toda s seboj imamo ranjenca. "Malo žganja... Malo žganja!" stoče ranjenec ne daleč od nas.

Bolničarka nas prosi cigaret zanje. Ziberna pravkar natika kokoš na razen.

"Joj, putka!" vzklikne bolničarka. "Kako bi teknila našim ranjenim tovarišem!" Spogledamo se, Ziberni obvisi kokoš v roki, pogleda nas vse po vrsti in brez besede izroči kokoš bolničarki.

"Mar ne boste lačni potem...?" nas vpraša bolničarka.

"Ah, kako bomo lačni, saj je nula skočila v kotel!" pravimo.

Potem sedimo okoli ognja in čakamo, da se mule omečja v kotlu. Pozabili smo na kokoš, kakor da je sploh ni bilo. Ziberna je razstavil puško in se ukvarja z njo, kakor da bo vsak čas slišal povelje za parado, Breskvar si čisti čevlje in nam razlaga, da jih ni dobro mazati z lojem, ampak z ribjo mastjo. Zlatko nalaga na ogenj, Tonček si šiva rokavice, ki si jih je bil raztrgal, ko je dračje nabiral. Čutim, da nam je vsem nekako lahko in dobro. Kakor da nam je vest čista vsega zla. Preobrnem vse žepe in si zvijem cigareto iz prahu in drobtin koruznega kruha. Daleč nekje je zalajal težki mitraljez. Deževni oblaki nas pretrgajo in sonce nas obsveti. Čutim zemljo pod seboj. Ta zemlja je domovina! Čemu pa nam bo kokoš? Ležem na hrbot. Ležem domovini v naročje.

Rumunija vojno odškodnino redno plačuje

Ob času premirja se je rumunska vlada pobotala z Moskvjo za \$340.000.000 vojne odškodnine, ki jo mora plačati v blagu v teku šestih let.

Od tega mora poslati Rusiji iz svojih vrelcev petroleja v vrednosti \$160.000.000. Dalje ji mora poslati lesa v vrednosti \$40.000.000, v enaki vrednosti žita, in raznega drugega blaga v vrednosti \$100.000.000. Prvi obrok te vojne odškodnine je Rumunija že plačala. Enako tudi Finska.

JOE BOWERS PROST

St. Louis, Mo.—Spet sem dolžan nekaj poročila Proletarcu. Tudi na naročnini sem zakasnil, pa ni bila moja krivda. Sem bil ves mesec preveč zaposlen, da bi mogel misliti na druge stvari. Kadar se človek seli in prenese in prevozi vso ropotijo na drug stan, se ne utegne pečati s pisanjem predno si gnezda novo ne uredi. Posebno še ne, ako delaš vsak dan v tovarni. Ko pa sem si vse uredil, se je vsled skrajne vojne začelo tudi v tovarni bolj po malem delati.

Joe Bowers, o katerem sem v Proletarcu že velikokrat pisal in pojasnil njegov slučaj, je popolnoma prost. Bil je v ječi šestnajst let, štiri mesece in osem dni.

Že v enem prejšnjih dopisov sem omenil, da bi morala biti njegova prošnja za pomilostitev priti pred merodajni odbor meseca aprila. Ampak takih prošelj je imel odbor 143 pred sabo. Reševal jih je jako počasi in moj advokat je bil že v skrbih, da prošnje morda ni pravilno izpolnil. Ko sem pa po mojem prijatelju izvedel, da je prošnja O. K., a da gre stvar počasi naprej, sem odvetnika potolažil, da je vse v redu, le čakati je treba odločitve. Tako se je zadeva vlekla par mesecev. Čakali smo vsi trije, kdaj bomo izvedeli, kako in kaj. Pa ni bilo tedne in tedne duha ne sluha od nikoder.

Dne 28. julija, ko pridem domov, pa dobim pismo državnega urada, ki je merodajno za reševanje prošelj za pomilostenje. Glasi se:

"S tem vas obveščamo, pod datumom na tem pismu, da je governor Dwight H. Green sprejmljivost kazni Joe Bowersa iz obsojbe v dosmrtno ječo v takojšnje pomilostenje.

S spoštovanjem, Robert B. Phillips, glavni klerk."

Naravno, da me je po vsem tem trudu to pismo prijetno presenetilo. Ko se vsedem, pa že zabrni telefon. Na drugem koncu se je oglašil odvetnik, ki je prejel slično obvestilo.

Cez pol ure telefon znova brni. "Kdo kliče?" vprašujem v aparat. "Jaz, Joe." Ker je ljudi, ki jim je Joe ime, veliko in jih veliko poznam, ne pa vseh po glasu, ga vprašam: "Kateri Joe?" — "Joe Bowers."

Vraga! Potem se umirim in ga vprašam, od kje kliče. "Iz restavracije na 204 Washington St., St. Louis," je odgovoril. "Ne vem, kam se obrniti," je pojasnil. Naj ostane tam, sem mu dejal, dokler ne pridemo ponj.

Medtem sem premišljeval, kaj storiti. Na štirih krajih ob enem ne morem biti. Saj nisem superman. Domislil sem na advokata, ki ima pisarno blizu tiste ulice. Prosil sem ga, naj gre na omenjeni naslov in pripelje Bowersa k meni. "Da, a kako ga bom spoznal?" Zakliči ime, sem rekel, pa se bo oglašil. Tako se je zgodilo.

Tako ga je našel in me spet poklical. Je čedno oblečen, je rekel, a ves plašen. Izgleda dobro, a pozna se mu, da je bil zaprt od sveta. Naročil sem mu, da ga naj pripelje k meni, in da bo med tem treba najti kaj pojntov, na dakupimo živeža za potrebo temu gostu.

S pomilostitvijo je dobil Joe seveda tudi legitimacijo, ki ga označuje spet za svobodnega človeka. Rekel mi je, da bo takoj šel poiskati si kako delo. Ne tako hitro, sem ga posvaril. Bo treba rešiti še par stvari. Social Security karte kajpada nimam. Delodajalec se bi začudil temu. Torej bo moral vedeti, kje si bil doslej. Vrhtega sem mu naročil, naj si gre po pojnte za živilske odmerke. Ko boš vse to uredil, pa pojdi za delom. Podučil sem ga, da se je v 16. letih veliko spremenilo in se bo moral privaditi znova marsičesa, pa tudi novotarij, ki jih pred šestnajstimi leti še ni bilo. V resnici povedano, da mu je bilo vse to tako tuje kot otroku, ki stoji iz stanovanja prvič na ulico. Rekel sem Joju, da mora imeti odpustnico zmerom pri sebi. Moral jo je pokazati povsod,

DEKLE NA GORNJI SLIKI je dobila veliko publicitete, ker je svojemu možu, vojaku, ki je daleč od nje, pisala, da se ji je zahotelo otroka, pa je šla k specialistu, ki ji je moško seme umetno zaplodil. Možu je rekla, da je zdravniku plačala za ta proces okrog \$300. "Maraj me ali ne," je pisala svojem možu, "ampak meni je več zato, da bom imela otroka, čeprav ne vem, od katerega moškega je, kot pa da bi čakala nate." — V obravnavi za razpoko pa se je dognalo, da to dekle očeta svojega otroka prav dobro pozna in da ji za zaploditev sploh ni bilo treba k zdravniku. Na gornji sliki je ona in njen bivši soprog, s katerim sta se tožila za ločitev. Ona je iz Denverja, kjer se je vršila tudi obravnavo. Slika je še iz njunih medenih tednov.

kjer sva imela kaj opravka zaradi njegovih stvari, bodisi pojntov, iskanja dela itd. So to sitnosti, a ne gre drugače. "Bom moral to listino glede ječe pokazati tudi kjer dobim delo?" "Seveda," sem mu odvrnil. Ampak zaradi zaposlitve sem bil zanj že vse prej poskrbel. Pojasnil sem jim seveda tudi kako in kaj je z njim. V uradu so ga vprašali, kje je delal doslej, in pokazati ni mogel drugih spriceval kot onega iz zapora. Takoj so ga potolažili, da to ni nič, ampak da v pisarni morajo vedeti o njegovi prošnji. In pa da je tam, kjer mu je bilo dano delo, drugim naročeno, da naj ne govorijo o njegovi nesreči. Tako je dobil Joe svoj mir in svobodo.

Hvaležen je vsem, ki so mu pomagali, da je zopet prost. Tudi odvetnik je vesel, ker se je po tolikih njegovih naporih vse dobro izteklo, čeprav ni dobil za ves svoj trud drugega kot povračilo za stroške. Za njegovo delo pa niti počenega groša. Ako kdo želi njegovo ime in naslov bom radevolje ustregel.

V St. Louisu so delavce začeli že pred več tedni masno odslavljaliti. Po tisoče na dan. Torej ako iščete delo, držite se proč od tega mesta.

Moj sedanjí naslov je 4745 Hummel Ave., 16. St. Louis, Mo. Cirič Medved.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill.—Atomska bomba bo morda začasno olajšala bolečine reakcionarnemu, kapitalističnemu redu, ampak niti ta iznajdba ga ne bo ozdravila. Razvoj gre po svojih potih dalje in se ne ozira ne na desno ne na levo. Vsak začetek je že ob rojstvu obsojen v smrt in ekstira samo toliko časa, dokler ga evolucija ne nadomesti s čem drugim.

V tem velikem razvoju tehnike pa sem vesel, da je "brutalni, zarukani komunizem" še tako daleč za luno. Čemu? Pomislite, ako bi namesto predsednika Trumana oznanil iznajdbo atomske bombe Jožef Stalin!! Konec vojne na Pacifiku bi ne imel za združene narode nobenega pomena več. Kajti vse civilizirane dežele bi se začele še bolj tresti pred nevarnostjo divjega ruskega medveda. Ha-ha-ha.

Dne 17. avgusta je Mrs. Roosevelt v svoji koloni "My Day" izjavljala, da je iznajdba atomske bombe mednarodna zadeva in zato ni po njenem mnenju nobena dežela upravičena, da bi imela patent nanjo. Dan pozneje sem čital Churchillov govor v parlamentu, v katerem je kljub iznajdbi atomske bombe, ki je skrivnost ameriške in angleške vlade, še vedno v strahu pred "rdečo komunistično bombom". V čikaškem Herald Americanu pa sem istega večera bral članek kolonca Geo. Rothwella

Browna v katerem ugotavlja, da je danes Amerika edina dežela na svetu, ki so ji na razpolago atomske bombe. Naj jih začne uporabljati polagoma in s tem si bo zagotovila dominantno pozicijo nad vsem svetom.

Sličnim sanjam se je nekoč predal tudi Napoleon, v novejši dobi pa italijanski "duče" in nemški "firer". In seveda mnogo drugih. Kako so skončali, je že zgodovina.

Kapitalistični listi nam zatrjujejo, da je nacizem v Evropi zaduščen. Mogoče. Ne morejo pa tajiti, da je seme Hitlerjeve filozofije padlo na ameriškem kontinentu na ugodna tla. Ali pa da ne uspeva. Omenjeni kolonec G. R. Brown je plačan za svoje "ideje". In ako bi Hearst ne bil idejno fašističnih nazorov, ga ne bi podpiral.

Svet se zelo zanima za obravnave proti vojnim kriminalcem in čaka, kakšne kazni jim bodo naložene. A prosekutorji so pri tem pozabili na glavne povzročitelje svetovne mizerije. Ti so bili tako humanitaristi, da so poslali "samo" nekaj nad 40 milijonov zemljanov v večna lovišča.

Prav nič nam ne bi torej škodilo, ako se bi začeli zanimati tudi za "mirovne" kriminalce, predno bomo pozabili, kakšna je bila ta vojna proti fašizmu. Ali se vam ne zdi, da je že skrajni čas začeti pometati tudi pred svojimi pragom?

Neki psihiater je nedavno prerokoval, da bodo čez petdeset let vsi zemljani umobolni. Vse mogoče. Ampak so "tudi" taki ki pravijo, da vidijo 50 let v bodočnost in menijo, da bo takrat civilizacija že na res visoki stopnji.

V tej vojni se je izkazalo, da nosi mnogo Američanov svoj patriotizem le v denarni listnici namesto v srcu. Magnati korporacij n. pr. so imeli v minulih mesecih vsled vojnih razmer večjo prosperiteto kot še kdaj prej. Tudi mnogi delavci višjih strok so bili deležni njenega blagoslova.

Ampak na milijone ljudi je tudi med vojno prejemale le minimalno mezdo od 40c na uro a v isti dobi pa so cene življenjskim potrebščinam narasle za čez 30 odstotkov. Plače v splošnem so bile med vojno "zamrznjene" in tako so spoznali težjo prenikljivost plač kmalu tudi strokovničarji nižjih strok.

Ko je pričelo primanjkovati živeža, so špekulanti odprli črni trg, kjer so začeli ljudem računati po mili volji in navijati cene. Sicer sem še vedno prepričan, da živim v demokratični državi, kot je prepričan urednik Ameriške domovine. Ampak razume se, da so bili tudi patrioti primorani podpirati črni trg. Zelodec zahteva svoje in takrat pozabi na patriotska gesla.

Tudi multimilijonarji, ki kon-

trobrajo industrijo v Detroitu in drugje, se ne ozirajo nanje. Prej so zahtevali od delavcev, da jim delajo pod firmo patriotizma po lestvici zamrznjene mezde, sedaj pa, ko bi lahko postavno plačali več, pa se ukvarjajo z načrti, kako bi zaslužek znižali ne le navadnim delavcem, ampak tudi mehanikom. Pravijo, da jim skušajo plačo znižati z \$1.25 na 75c na uro. Med vojno jih je plačeval stric Sam, sedaj pa jo bodo morali sami in tekmovati s konkurenti. Njim je za profite, ne za delavce in ne za patriotizem. Kajne, kolikšna razlika, od kar je zatemnelo japonsko vzhajajoče solnce in ni več vzroka sklicevati se v izkoriščanju delavcev na domoljubje in večje vojne napore?

Wall Street se spet pripravlja nadaljevati po svojih starih načelih, oziroma je to počel ves čas, razen v kolikor so ga pri tem ovirale razne izjemne vojne naredbe. Njemu je točno znano, za koliko milijonov dolarjev vojnih bonдов lastujejo delavci in koliko jih imajo milijonarske korporacije in banke. Tudi magnati na Wall Streetu so z industrialci vred mnenja, da imajo delavci dovolj prihrankov in da bi plača za mehanike po kakih 60c na uro zadostovala.

Ali ni to demokratičen proces? Ako nisi zadovoljen, "odlazi", bogami! Jutri bodo prišli na tvoje mesto brezposelni unijski delavci, ki bodo mezdo 60c na uro sprejeli z gesto, da je to boljše kot nič.

Ampak kër smo prestali vojno, mogoče bomo tudi mir.

Senator Wheeler ni bil zmogel rešiti problemov brezposelnih prej in niti nima načrtov za zaposlitev ljudi po vojni. Spominjam se ga še iz leta 1924, ko je kandidiral za podpredsednika Zed. držav na LaFollettov listi. Vsi napredni krogi so agitali zanj in LaFolletta. A danes ta nekdanji radikalec nima toliko sive gmote v glavi, da se bi česa spomnil, kako deželo ubraniti pred novo brezposelnostjo. Ker je izolacionist, bi saj lahko predlagal, da se jo ogradi s kitajskim zidom. To bi pomenilo zaposlitev mnogo milijonov ljudi.

Dveletni termin naših kongresnikov pomeni, da se radi kretajo med ljudmi čim se bližajo volitve. Tako znova z obljubami, a velika večina izmed njih jih ne misli nikoli izpolniti. Zato obetajo v kampanjah poleg mogočih tudi nemožne stvari. Njim gre za ohranitev sedežev ljudje pa so pozabljivi in glasujejo največ tako, da ni dobro zanje.

Ker je demokratska stranka za povojne probleme brez načrtov in se ji z nji niti sedaj, ko je svetovne vojne konec, nič ne mudi, sem radoveden, ali bo ob svoji smrti imela še dovolj članov za svoje pogrebe ali pa bo kër brez ceremonij pokopana.

Telofonsko instalacijo se je v stanovanje med vojno težko dobilo. Tako smo mnogi aplikanti za telefon prišli šele sedaj na vrsto. Meni so ga v stanovanje instalirali nedavno. V slučaju, da bi kdo želel kdaj naglo govoriti z mano, naj pokliče Crawford 9277.

John Chamazar.

Tudi vojna med propagandami polagoma ugaša

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mi, ker nima uradnega informacijskega centra v tej deželi, navzlic temu pa vodi slične aktivnosti potom drugih uradov. Sovjetska ambasada v Washingtonu n. pr. tiska in razpošilja svoj mesečni buletin, ki ima veliko število čitateljev, a Sovjetski informacijski urad v Moskvi pošilja ameriškem tisku vesti in članke po radiu in potom brzojava.

Na drugem mestu važnosti, z ozirom na propagando in informativno delovanje raznih zunanjih agencij, je delovanje takimenovanih nasprotnih frakcij v zunanjih političnih nesoglasjih. Taki agentje iščejo podpore v Ameriki za svoje za-

hteve uradnim potom. V poročilu justičnega departamenta je n. pr. naveden poljsko-ruski spor, kot tudi nedavni konflikti med pristaši maršala Tita in generala Mihajloviča v Jugoslaviji.

Med važne politične organizacije, ki so registrirane v tej deželi kot predstavnice zunanjih interesov, spada Koumintang, ki je uradna vladna stranka v Kini, potem Sinaquistična gibanje v Mehiki, Korejska narodna revolucionarna stranka in Sirska narodna stranka.

Justični oddelek si prizadeva, da nudi tujim agentom čim širše razumevanje zakona za registracije.

Od septembra 1938 pa do 31. decembra 1944, je bilo podvzetih 41 kaznivih postopanj. To je vključevalo 125 tožencev, od katerih jih je bilo 81 spoznanih krivim, a 13 je bilo oproščenih krivde. Od onih, ki so bili spoznani krivim, je bilo 58 nemških agentov, 10 japonskih in trije italijanski, a ostalih deset je delovalo v prid Sovjetske unije, Španije, Švedske ter Finske. Nadalnja tri sodna postopanja proti zunanjim agentom so bila izvedena proti agentom bivšega rumunskega kralja Karola.

Japonci zaigrali cesarstvo in vlogo velesile

(Nadaljevanje s 1. strani.)

decembra 1941 v trdnem prepričanju, da bo zmagala in postala ne le azijska, ampak svetovna velesila.

L. 1904 so Japonci s sličnim napadom, kakršnega so izvršili na Pearl Harbor, vzeli Rusiji Port Arthur, premagali rusko mornarico in njene posadke ob Pacifiku in ji narekovali mir. Dalje so vzeli Korejo.

L. 1932 so vzeli Mandžurijo. To je bila do tedaj za japonski imperializem največja pridobitev. Mandžurija meri 500.000 kv. milj. in ima 43 milijonov prebivalcev. Na prirodnih zakladih je jako bogata. Tako se je japonski militarizem pomaknil ob Sibiriji daleč v notranjost Azije in provincialni spopade s sovjetskimi četami.

Potem so se japonski militaristi odločili napasti še vzhodno Kitajsko in okupirali ogromno luko Šangaj in druga obrežna mesta.

Največjo žetev po sa imeli v prvih mesecih po napadu na Pearl Harbor. Okupirali so Filipine, prišli daleč v notranjost Kitajske, Angležem so vzeli Singapur, Burmo in razne otoke, Francozom Indokino, Nizozemski Vzhodno Indijo, Američanom otoke po Pacifiku in nadejali so se, da bodo Angležem iztrgali tudi Indijo.

Sklepanje računa brez krčmarja

Danes Japonci vedo zanje kruto resnico, da so se v svojih računih katastrofalno motili. Niso pričakovali, da bodo Zed. države, ki so bile na vojno nepravilne, zmoglo ustvariti tolikšno oboroženo silo. Tudi ameriško industrijo so podcenjevali. Niti sanjalo se jim ni, da jim bo mogla ameriška mornarica in armada vzeti otoke nazaj in da bodo z njih in z lajdij prišli ameriški bombniki nad njena mesta in jih porušili.

Toda 14. avgusta so tudi najbolj naduti japonski militaristi priznali, da so poraženi in kapitulirali. Dne 28. avgusta so prišli na "nepremagljivo" Japonsko ameriške čete brez boja in vrhovni glavar nad njo je sedaj general MacArthur.

Mikado ostal

Cesar Hirohito in njegova vlada je ostala. Oziroma je imenoval novo, ki se od prejšnje loči le v tem, da so v nji druge osebe. Vladati sme seveda le po MacArthurjevih navodilih. Po svoji sestavi je reakcionarna in za bodočnost japonskega ljudstva ne pomeni drugega kot zlo, ako se je na kak način ne iznebi.

Priložnosti Kitajske

Z zrušenjem japonskega imperija ima sedaj Kitajska vse priložnosti, da se razvije v moderno demokratično deželo svetovnega ugleda. Pogodba, ki jo je nedavno sklenila s Sovjetsko unijo, je dobra za obe deželi in nevarnost za konflikte med njima je s tem odstranjena.

WE NEED MEN

Peace Time Work
STEEL WAREHOUSE

Work Either of Two Night Shifts
Need Shear and Slitter Operators and Helpers

Premium Pay

CENTRAL
STEEL and WIRE
COMPANY

2924 West 51st Street

Apply 9:00 A. M. to 9 P. M.

Ask for J. Long or
D. Steward

WANTED

GIRL OR WOMAN
GENERAL HOUSEWORK
Good Home — Good Hours

HOL. 3799

WOODWORKERS
SAWYERS
ROUTER HANDS
TRAINEES
HELPERS

Tukaj je vaša povojna prilika
Plačamo zavarovalnino
Plačane počitnice
Veliko nadurnega dela

SERVICE INDUSTRIES

2025 S. CALUMET

We Need at Once

GORDON FEEDER

Apply
GEORGE H. BALCH

530 S. Dearborn Street

Harrison 1736

WANTED

YOUNG WOMAN
FOR GENERAL HOUSEWORK
Very Good Home. Small Family

Phone SAGINAW 2675

HELP WANTED**MEN****WE NEED YOU NOW FOR
PERMANENT POSITIONS**

WOOD WORKERS ACTION MEN
SPRAY FINISHERS TURNERS
VENER CUTTER and MATCHER
Excellent positions with leading
piano factory. — Good salary

GULBRANSEN CO.
820 NORTH KEDZIE AVENUE

EX-SERVICE MEN!**E. TOMAN COMPANY**

Appreciates the Part You Played in This War
We are anxious to give OPPORTUNITIES — BRIGHT
FUTURE PROSPECTS — PERMANENT POSITIONS
GOOD WAGES
TOOL AND DIE MAKERS
MACHINISTS — DIE CASTERS

Utilize your new skill in essential war production NOW
and civilian production LATER
Turn Your Dreams of Success Into Reality
Get Set Immediately

2621 WEST 21st PLACE
ROCKWELL 1515

WE NEED MEN FOR**GENERAL FACTORY WORK**

20 TO 45 YEARS OLD
70 cents per hour to start. Time and half over 40 hours.
54 hour week. Incentive bonus.
Day and night work — Five percent extra for night work
THOMAS MOULDING FLOOR MFG. CO.
4528 WEST 51st STREET

EX-SERVICE MEN—BOYS—MEN

16 to 65 years old — 90c per hour
ALL-AROUND WORK IN MODERN GRANERY
Steady positions with overtime after 40 Hours
The best working conditions — Convenient Transportation
Bus Service

CARGILL INC.

122 Street and Torrence Road

M-A-I-D-S

WONDERFUL WORKING CHANCE — GOOD PAY
BOARD AND ROOM

Report at

MORaine HOTEL

801 N. Sheridan Road, Highland Park, Ill.
Tel. Highland Park 4444

Attention Ladies—Gentlemen—Ex-Soldiers!

Here is a chance for a good position now and after the war for
a printer who experimented in photo-finishing plant work.

Wonderful chance — Good Pay — Overtime
Time and one half paid after 40 hours — Day and night shifts

COX'S PHOTO

510 St. Charles Road — Tel. Maywood 5900

- CLERK
- BOOKKEEPER
- CLEARING HOUSE CLERK
- ADDING MACHINE OPERATOR

Excellent Working Conditions — Agreeable Surrounding
For a good Institution

COSMOPOLITAN STATE BANK
801 N. Clark Street

SALESMEN

AGGRESSIVE & INTERESTED IN TOP INCOMES & SECURITY
WITH ESSENTIAL INDUSTRY
"TODAY, TOMORROW AND ALWAYS"
AGRICULTURE and INSECT CONTROL PRODUCTS
WONDERFUL OPPORTUNITY TO START
AT A WEEKLY EARNING OF

week
and repeat orders and new business will net you a \$100 week income
Car Not Required but Helpful

HARRIS CHEMICAL CO.

2069 MILWAUKEE AVENUE

Phone: KEYSTONE 8877

FURNITURE FILLERS

Polishers & Rubbers

GOOD WAGES — LIBERAL BONUS

ZANGERLE & PETERSON

2164 CLYBOURN AVENUE

Lincoln 0017

Establish Your Future in the Transportation Industry

FRUEHAUF TRAILER CO.

World's Largest Builders of Commercial Trailers

WANTS**BODY REPAIR MEN****MECHANICS BY REPAIR MACHINISTS**

TO WORK IN MODERN BUILDING UNDER IDEAL CONDITIONS

TO WORK IN MODERN BUILDING UNDER IDEAL CONDITIONS

2553 S. ARCHER AVE.

CALUMET 7980

POTREBUJEMO**IZKUŠENE LIKARJE**

\$43 ZA 48 URNO TEDENSKO DELO

STALNO DELO SKOZI VSE LETO

IZVRSTNA PRAVILA ZA POVOJNO BODOCNOST

PEACOCK CLEANERS

7060 NORTH CLARK STREET

CONGRESS HOTEL

NEED AT ONCE

MAIDS

SEE MRS. COWAN

500 SO. MICHIGAN AVENUE

GLASSBLOWERS

MEN and DISCHARGED
SOLDIERS

WANTED AT ONCE

for

Neon Sign

Tubing

(To Learn the Glass-Blowing
Trade)

Good pay while you learn

CALL

Ralph Webert

Tel. MONROE 4236

MEN — Veterans

No experience necessary.
Company manufacturing new
textile bags

GOOD STARTING WAGES
Steady jobs

**CENTRAL BAG
& BURLAP CO.**

4513 S. WESTERN BLVD.
Lafayette 8282

WE NEED MEN

Permanent work in various mfg.
plant. — No experience necessary.
Attractive bonus plan Hospitaliza-
tion and other insurance

T. F. Washburn Co.

2244 ELSTON AVE.

Ask for Mr. Timmerman

WOMEN — GIRLS

GENERAL OFFICE WORK
WORK IN NEIGHBORHOOD
STEADY EMPLOYMENT WITH
POST-WAR FUTURE

JIM FOSTER CLOTHES

2250 S. SPAULDING AVE.

Offset Printing Plant

Needs Experienced
STRIPERS OPAQUERS
PAPER CUTTERS

Top Wages. — Steady Work
40 Hours Week. Time and Half
for Overtime. Music while you
work. Hospitalization Insurance.

RAPID COPY SERVICE

STA. 3977

123 N. WACKER DRIVE

MACHINE OPERATORS AND
HAND SEWERS

Apply

Alfred Decker & Cohn

416 S. FRANKLIN

Ask for Mr. Keck

W-A-I-T-R-E-S-S

- STEADY WORK
- GOOD HOURS
- Agreeable Working Conditions
- GOOD PAY
- Uniforms and Meals

CALL ON

851 N. Clark Street

Secure your future at a good
established Firm
We need at once

- ASSEMBLERS
- MACHINE HANDS
- with gluing experience — ALSO
- SHAPER HANDS
- SAWYERS

Good wage rate — Steady work
VARIETY BOX and NOVELTY CO.
3350 No. Elston Ave.

We search for

GIRLS and WOMEN

Light factory work, 5 1/2 days week
Time and one half pay after 40
hours. — Good Pay

— Experience not necessary —

American Coating Mills
312 N. May St.

G-I-R-L-S

Light agreeable factory work
Steady position through the year
SEWING MACHINE OPERATORS
BAKER'S EXAMINER

Cafeteria Help

A. STEIN and CO.
1143 W. Congress St.

Working Foreman

Expert on Pocketbooks, Picture
Frames and small leather goods
Must be able to supervise — also

Puritan Operator

MR. WOLF
Thom. A. Gibbons and Co.
501 SO. FRANKLIN
Harrison 7190

GIRLS and WOMEN

START AT ONCE

TO WORK IN SAUSAGE

KITCHEN

65c per hour. Good working place.
Steady work. Report at once

**GOLDEN OAK PACKING
COMPANY**

1237 George Street

DRAFTSMEN (2)

ACQUAINTED WITH
MECHANICAL DRAFTING
Good Salary — Excellent
Position — Permanent future
CALL MR. WOOLEY
CANAL 8400

**SHEET METAL
WORKERS**

2 ASSEMBLERS
DOCK MEN

**BEARDSLEY
& PIPER**

2541 N. Keller Avenue

BUTCHERS — SMOKERS
EXPERIENCE NECESSARY
Permanent Position

VIENNA SAUSAGE MFG. CO.
1215 SOUTH HALSTED
CAN. 0192

SAUSAGE LINKERS
EXPERIENCE NECESSARY
Permanent Position

VIENNA SAUSAGE MFG. CO.
1215 SOUTH HALSTED
CAN. 0192

Shorthand and Typewriter
(Ladies) — and
Dictaphone Administrator

Ideal working place

Acme-Wiley Corporation

457 N. RACINE AVE.
Tel. Monroe 4236

Punch Press Operators

Fitters

Permanent positions

— Good Pay —

Overtime

3100 W. Carroll Avenue

We search for a

STENOGRAPHER (Lady)

and a

GIRL

who can handle the office
machines and the addressograph
Steady position after the war
Report at

SHERIDAN ELECTRONICS
2850 S. Michigan Avenue

All-around Worker

Wonderful after-war position

— Good Pay —

Report at

HAROLD N. SIMPSON CO.
3203 S. California Avenue

**Butchers and
Sausage Makers****SINAI KOSHER
SAUSAGE**

3351 S. Halsted St.

BOYS

Over 17 years to work for estab-
lished dental supply house

Deliver packages and work
around the house

APPLY

L. D. CAULK & CO.
25 E. WASHINGTON ST.

Girls — 17 and Over

No Experience Necessary
To Deliver Packages
Opportunity for Advancement
With Established Dental
Supply House

L. D. CAULK & CO.
25 E. WASHINGTON ST.
Room 1010

**TYPIST
FILE CLERK**

GENERAL OFFICE

40 HOUR — 5 DAY WEEK
EXCELLENT SALARIES
LOOP — PERMANENT

J. M. O'CONNOR
HAR. 8270

INSURE YOUR FUTURE

by a well known firm, dealing
in printing supplies

OPENINGS FOR A PORTER
and WOMEN FOR CLEANING

in newly furnished offices

Satisfactory wages from the
start

**HARRIS SEYBOLD
POTTER CO.**

112 W. HARRISON STREET

Men for Machine Shop
with or without Experience
Excellent Future
— No reconversion problems —

ARROW TOOLS
1900 S. Kostner Avenue

WE NEED AT ONCE

- CRATERS
- LABORERS
- STOCK HANDLERS
- MATERIAL HANDLERS
- MECHANICS, experienced
- ASSEMBLERS, experienced
- GENERAL FACTORY WORKERS
- DRILL PRESS OPERATORS, nights

Finest working conditions

Time and half over 40 hours

Apply now, at once

4517 W. 26th STREET

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Polletna seja gl. odbora SANSA

Polletna seja vseh SANSovih odborov — eksekutivnega, širšega, nadzornega ter častnega — se bo vršila v soboto 15. septembra 1945 v Bergerjevi dvorani, 2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Sklicana je na podlagi določil SANSovih pravil, da se šestmesečne seje vseh odborov vršijo dvakrat na leto, med 1. januarjem in 15. marcom ter med 1. julijem in 15. septembrom.

Vsi gl. odborniki SANSA so vabljeni na to zborovanje.

Paketna pošta v Jugoslavijo odprta

Poštni urad nas je obvestil, da je od 22. avgusta naprej zopet mogoče pošiljati iz Amerike pakete v Jugoslavijo. Teža vsake pošiljke je omejena na 11 funtov po enkrat na teden. S tem je nudena prilika slovenskim Amerikancem in sploh vsem, ki imajo sorodnike v Jugoslaviji, da jim pošiljajo pomoč v blagu po pošti. Našim rojakom priporočamo, da naslovi svoje pošiljke le na družino in ne kakega posameznika, razen če je ugotovljeno, kje se naslovljenec nahaja. Stiritelna vojna je prinesla velike spremembe v Jugoslaviji, mnogo ljudi je bilo preseljenih v druge kraje, mnogo jih je pomrlo doma in v tujini. Vzelo bo še precej časa, predno se izseljenici povrnejo na svoje domove, če se sploh imajo kam povrniti, in predno bodo sporočili svoje nove naslove svojim sorodnikom v Ameriko. Radi tega je priporočljivo, da se paketi ne pošiljajo kar tja v en dan v upanju, češ, jih bodo že oblasti našle. Če niste sigurni, kje so vaši ljudje, rajši še nekoliko počakajte s pošiljkami. Med tem časom pa bodo morda na razpolago poštni parniki in prejeti boste pisma, ki jih pričakujete iz stare domovine.

Pred par tedni je bilo tudi objavljeno v listih, da je odprta pisemska pošta tudi za Trst, Slovensko Primorje in Istro. Obe te naznanili sta razveseljivi in upamo, da nam bo kma-

lu mogoče poročati enako dobro novico glede pošiljanja denarja. To vprašanje se sedaj razrešuje med ameriški in jugoslovanskimi oblastmi, ki se imajo dogovoriti glede valute, izmenjave itd.

SANS je po svoji skromni moči povzel potrebne korake in predložil zahteve Amerikancev slovenskega porekla glede pošte med Ameriko in Jugoslavijo. Ne lasti si trditve, da so vsi doseženi uspehi njegova zasluga, smatra pa, da je njegova akcija delno pripomogla do hitrejši vzpostavitev poštne zveze med novo in staro domovino.

Marsikateri Slovenec in Slovenka nima nobenega svojega v Ameriki. Za te obnovitev poštne zveze z Ameriko ne pomeni veliko. Pričakujejo pa vsaj nekaj pomoči od svojih rojakov iz Zed. držav in to pomoč pošilja War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent, ki posluje pod imenom American Committee for Yugoslav Relief. Naša religiozna akcija se bo torej nadaljevala in pričakujemo, da nas bodo ameriški Slovenci še nadalje tako podpirali, kot so v preteklosti. To je edini način, da prejemo nekaj naše podpore tudi oni, ki nimajo sorodnikov v Ameriki in ki so morda še najbolj potrebni naše pomoči.

Lakota preti Jugoslaviji

Ameriški poročevalec John Gibbons poroča iz Beograda 27. avgusta: "V Jugoslaviji je resno pomanjkanje živil. V nekaterih zapadnih delih dežele je vsled pomanjkanja nastala lakota. V hotelu v Ljubljani, kjer sem stanoval, so servirali mesto čaja ali kave neko tekočino iz robid, ki je brez vsakega okusa. Bilo ni masla niti margarina in kosilo iz same zelenjave smo jedli brez kruha. Dnevni odmerek kruha v Ljubljani so po 155 gramov na osebo. To resno situacijo je rešila obilica zelenjave in sadja.

V zapadnih delih, ki so bili glavna arena osvobodilne vojne, je vsaka četrta kmetinja porušena. Zaporedni vdori Nem-

SLIKA IZ MONAKOVA v Nemčiji, kjer sta bila dva Nemea obtožena umora, ki sta ga izvršila nad ameriškim letalci. Spustili so se na tla vsled pokvarjenega letala s parašuti, da se rešijo, a so bili zavrženi umorjeni od dveh prenapetih nacistov. Ameriški armadni tožitelj je zahteval pred vojnim sodiščem zanju smrtno kazen.

cev in kvizlinških čet so oropali deželo skoraj vse živine. Vsled stalno nezadostne hrane se peštrasto razvila jetika in umrljivost otrok znatno poskočila.

V Vojvodini, ki je pšenična žitna Jugoslavija, bo letošnji pridelek samo polovico normalen. Z veliko kampanjo se je Tito vladni posrečilo zasedati normalno količino koruze, toda pomanjkanje gnojil, traktorjev in poljedelske živine za dobro oranje pomeni, da pridelek ne bo normalen.

Vlada pošilja živež na zapad iz manj prizadetih krajev na vzhodu. Sovjetska zveza je pomagala z žitom in komisija UNRRA-e v Beogradu se prizadeva na vse možne načine, da lajša trpljenje lačnega naroda.

Wilfred Johns, pooblaščen načelnik UNRRA-e v Beogradu, mi je povedal: Obstajajo cele kotline stradanja. V Liki živijo ljudje od trave. Bojim se, da bodo to zimo od gladi umrli. Prva potreba za zdravje je transportacija. Imeti moramo tovrstne automobile.

Po njegovi izjavi se bo potrebovalo do septembra najmanj 6.000 truckov, toda prejetih je bilo komaj nekaj nad 1000. Jugoslovanska vlada je pomagala s tem, da je dala UNRRA-i na razpolago 1000 vojaških kamionov.

"Ali bi lakota bila preprečena, če bi imeli zadosti transportacije?" sem vprašal Johnsa. "Da," je odgovoril, "prepričan sem, da bi lakoto preprečili, če dobimo truke."

Položaj je namreč tak, da če bi zaloge, ki čakajo v Dalmaciji, bile prepeljane v notranjščino, bi se rešilo na tisoče življenj prihodnj zimo.

Na podlagi vseh poročil se nahaja v Italiji, ne daleč od tu, na tisoče zavezniških vojaških truckov. Ker je sedaj vojna na vzhodu končana, ta vozila ne bodo več služila vojaškim potrebam. Kaj preprečuje, da nekaj tisoč teh truckov ni transferiranih v Jugoslavijo?

(Opomba tajništva: Ameriški listi so poročali 28. avgusta, da so zavezniške oblasti izročile 22.000 teh truckov Italiji.)

Tragična ironija tega žalostnega položaja je, da je bila zapadna Jugoslavija tista, ki je nudila zavetje jugoslovanskim partizanom, ki je dala svoje sinove in hčere partizanski vojski, ki je v najtemnejših urah Evrope zastavljala številne nemške divizije. Sedaj pa ta narod strada, ker primanjkuje transporta.

Vladni voditelji, cerkveni dostojanstveniki in preprosti državljani, s komurkoli sem se pogovarjal — vsi čutijo, da je Jugoslavija zaslužila pomoč. Vsi pričakujejo pomoč.

Načrt za jugoslovansko zbornico

Podpredsednik jugoslovanske narodne vlade Edvard Kardelj je predložil v imenu vlade vizorizirani narodni skupščini načrt za ustavno skupščino ali konstituentno. Ustavna skupščina bo sestajala iz dveh zbornic: 1) Federativni parlament in 2) Narodna skupščina. Federativni parlament bo zastopal interese posameznih narodnosti (državnih edinic), vsaka izmed katerih bo upravičena do 25 poslancev. Te bo izvolila vsaka država zase. Poslance za narodno skupščino pa bodo volili vsi držav-

ljani brez razlike na meje in sicer za vsakih 40.000 prebivalcev enega.

Vsaka postava postane polno močna, čim jo odobri oboje zbornic. V slučaju nesporazuma izvoli vsaka zbornica enako število članov v koordinacijski komite in če ta komite ne bo mogel izravnavati navskrižja, ima ustavna skupščina razpisati nove volitve. Obe zbornici se snideta k skupnemu zborovanju, kadar gre za važne zadeve.

Volilna postava sprejeta

Narodna skupščina je 22. avgusta sprejela volilno postavu z 570 glasovi proti 16. Nasprotna manjšina, ki sestoji iz poslancev Grolove skupine, ni glasovala.

Volilna postava določa, da imajo volilno pravico vse osebe od 18. leta naprej brez razlike na spol, narodnost, vero, raso ali politično prepričanje. Isto pravico imajo tudi vojak, toda brez razlike na starost. V stari Jugoslaviji ženske niso imele volilne pravice in ravnotako tudi ne vojak. Vsaka stranka ima pravico postaviti svojo listo kandidatov, če predloži kandidat najmanj 150 podpisov polno močnih volilcev, ki podpirajo njegovo kandidacijo. Volilne pravice nimajo osebe, ki so izgubile svoje državljanske pravice radi kolaboriranja s sovražnikom ali radi borbe proti narodu.

V debati pred sprejetjem nove volilne postav je Edvard Kardelj dejal: Smatram, da je ta volilna postava najbolj demokratična izmed vseh volilnih postav v zapadni Evropi ter ima vse karakteristične čednosti demokratične postav. Volitev je tajna, izvolitev splošna in neposredna brez razlike na spol, raso, vero itd. Mislim, da ima Jugoslavija prvokrat demokratično postavu, ki bo zagotovila ljudskim množicam zgraditev pravega demokratičnega reda v Jugoslaviji.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Japonska za Zed. države težak problem

(Nadaljevanje z 2. strani.)

dobo prihodnjih 100 let, se je izrazil eden izmedencev. V zvezi s tem smatramo, da je naslednja izjava, katero je dal na tokijskem radiu general Reikiči. Tada, predsednik japonskega tehnološkega oddelka:

1. Japonci se morajo iznebiti svojih militarističnih diktatorjev.

2. Japonci morajo pozabiti na maščevanje.

3. Najti morajo novega verskega in idejnega vodjo, da jih povede iz zmešnjave ven.

Ta zadnja točka je direkten udarec na cesarsko religijo. Hlede Hirohita pravijo washingtonski izvedenci, da je bil obdržan le radi tega, ker je bil videti edina sila, ki je mogla osigurati predajo vseh japonskih oboroženih sil.

Pomisliti je tudi treba, da je mnogo bolje, da se japonski narod sam iznebi svojega cesarja. Ako bi ga hoteli odpraviti s silo od zunaj, bi njegovo oporo v narodu le povečali.

Vsekakor pa je jasno, da bo naloga prevzgoje japonskega naroda dolga in težka stvar. Največjo težo bodo nosile Zed. države, ki imajo tudi prispevati pretežni del okupacijskih sil.

KOMENTARJI

Rojak za rojaka lahko veliko stori. V pravem ali ne, ljudje se veliko potrudijo in se mučijo za neko določeno stvar leta in leta. Ciril Medved iz St. Louisa, ki ima dopis v tej številki, pravi, kaj pomeni plavanje proti tokom. Koliko je s tem dosegel, ni važno. Zanj je važno le, da je izvojeval borbo za osvoboditev človeka, ki ga je hotel iz zapora. Malo jih je, ki bi mogli zapopasti, kaj vse je storil v teh naporih in koliko jih je "slišal". Hvaležnost? Nu, to je druga stvar. Navada je, da se za hvaležnost plačuje z nehvaležnostjo.

V Angliji se še vedno čudijo, čemu jim je bil "lend-lease" preklican. A polagoma le prihaja stremenje. Tudi ako bi zmaga Churchillova stranka, bi bil bržkone ukinjen. Seveda, v glave Trumana in njegovih svetovalcev nihče ne vidi. A delavska stranka vendarle smatra, da je bil preklic — tako nenaden preklic te podpore — koncem konca politična poteza. Ako je to res, se bo izvedelo. Ne morda letos, ampak izvede se bo. Tudi je Truman v pravem, ko smatra, da si morajo dežele po svetu odslej same pomagati. A ob enem jim obljublja kredite. Ene jih bodo plačale, druge nikoli. Truman je za nove sklenitve trgovskih pogodb, ker mu je za zamenjave blaga in kreditov, pa ne več le za "dajanje" v povračilo za "dajanje". To kar lend-lease je. Morda se je Angliji s svojim odločnim korakom silno zamerilo, a možno je, da bo to koncem konca dobro zanje. Namreč, če se bodo tri glavne zavezniške sile sporazumele za vzajemnost tudi v produkciji in mednarodni trgovini tako, da bo v korist njim in ljudstvu po svetu. Če pa ne nadaljevanje načel, da se naj kupčije vrši le s stališča privatnega profita, pa bo potem slabo za vse in končno tudi za dobičkarje, ker tudi zanje je nekje konec poti.

Father Trunk se v svojem pisanem polju otepa očitkov da je bil zaveden. Trdi, da mu delajo v "Obzoru" in v "Am. domovini" veliko krivico. Mu jo res. Mož bi bil rad v pravem na obeh straneh in pa dober duhovnik ob enem. Ker pa so slovenski duhovniki — tisti saj, ki kaj pomenijo, več v politiki kakor v cerkvi, in ker so nasprotniki Trunkovih nazorov v bolj-ših farah in na vplivnejših pozicijah kakor on, in vrh tega so tudi mlajši, se Trunku v tej stiskalnici ne godi prijetno.

Sušljajo, da se je Rado Staut s svojimi napadi na SANS na Tita in pa v "razkrinkavanjih" partizanskih "grozodejstev" vplivnim slovenskim gospodom — posvečenim in lajkam — tako prikupil, da bi ga radi za bodočega urednika "Glasila K. S. K. J.". Torej se gre za službo tudi v strogo katoliških krogih. To ni prvič, ko ima Ivan Zupan konkurenta. A imel ga je doslej še vedno le iz zasede, iz za kulis. Morda bo v bodoče bolj proti njemu bolj odkrit. Mogoče zato, ker smatrajo, da je že zadosti garal.

General Franco je ob koncu svetovne vojne (v dnevu japonske kapitulacije) poslal angleškemu kralju čestitko na zmago. Zelo zanimivo, če se pomisli, da je isti Franco pošiljal čestitke Hitlerju, Mussoliniju in Hirohitsu in se dušal v radiu, da je zmaga fašizma neizogibna. Ako imata ameriška in angleška vlada dobro voljo, bo ta poslednji fašistični diktator v Evropi zatonil in potem tudi njegov tovariš na Portugalskem.

V navalu na črni trg v Berlinu so glasom poročila Reuters in ameriške United Press angleške čete zajele s sodelovanjem ameriških čet v svoji zoni v Berlinu veliko število sovjet-skih častnikov in vojakov ki so špekulirali na prepovedan način. Kar pomeni da, med ruski-mi in našimi vojniki ni posebne razlike. Tudi proti našim je bilo treba v Parizu drastično nastopiti, ker se na svarila, napisan na izloženih deskah, niso ozirali. Sedaj so mnogi v zapornih. A še več je prostih, ker se jim je posrečilo, da so se izmuznili iz kaše. To, da so se dali potegniti v špekulacije ameriški vojniki, ni nič čudnega,

ker so naučeni verjeti v free enterprise. Čudno pa je, kako je bilo mogoče, da je bilo v Berlinu toliko sovjetskih vojakov zaloteni pri tem špekulativnem poslu — in to ne v ruski, ampak v angleški coni okupiranega Berlina.

Madžarska je na pritisk ameriške in angleške vlade dovolila vstop kakemu pol tucatu zastopnikov ameriškega in angleškega časopisja. Poljska je na pritisku tudi podala. Še prej pa je Jugoslavija oznanila da lahko iz nje zastopniki tujeskega tiska svobodno poročajo, kar jim drago. Ampak v Washingtonu in Londonu jamrajo, da vlade teh dežel še zmerom ne

SKLEPI POTSDAMSKE KONFERENCE NISO SANJE

HAROLD LASKI, predsednik delavske stranke

Mnogo ljudi bo reklo, da so zaključki konference v Potsdamu vredni le toliko, kolikor bo vredno sodelovanje in modrost zunanjih ministrov, ki se bodo sestajali, da izvedejo te zaključke. To je res, toda res je tudi, da je bil tam storjen korak naprej, ki bi bil videti malo verjeten pred mesecem dni.

Tu je začetek — pričeli smo zidati oni del bodočnosti, katerega poznamo. Postal nam je mogoče razmišljati o naslednjih korakih. Sporazum vsebuje pred vsem troje predmetov in sklepov, katerih bo vsakdo vesel. Pogoji za Nemčijo so strogi, toda obenem so ji vendar dane možnosti, da se popravi in razvije nazaj v demokratično državo. Nikdo ne more trditi, da nacizmu ni napovedana vojna na življenje in smrt, ali da Nemčiji niso bila odvzeta vsa sredstva za oboroževanje. Obračun s njenimi karteli in trusti je pregan eno izmed temnih groženj proti svetovnemu miru in razvoju mednarodnega gospodarstva.

Nekoliko težko je pregledati, kako naj posluje zapleteni sistem plačevanja reparacij, toda to je zadeva, ki se utegne še razčistiti v kratkem. Najvažnejše je pač to, da smo se začeli približevati resnični enotnosti nazoriranja in da so prve točne mere uvedene v administraciji zasedene Nemčije.

Druge velika zasluga Potsdama je ta, da sta tudi Kitajska in Francija uvrščeni v izvedbo sklepov, ki so bili sprejeti.

Tretja zadeva velike važnosti je Španija. Vsi progresivni ljudje širom sveta so pozdravili z navdušenjem odločno in nedvoumno izjavo, da zli Francov režim ne more biti dobrodošel v svetovni organizaciji. Vsakdo danes ve, da je le očišče postavilo na noge ta režim. In ta veliki "krščanski" gospodin se je izkazal krutega in zlobnega zatiralca. Njegova Španija ne more nikdar in nikoli postati simbol svobode in demokracije. Deklaracija iz Potsdama, ki ga je ožigosala, mu bo onemogočila ohraniti svoj prestidž v deželi. Zaupati smemo, da petorica velikih sil na svojem prihodnjem sestanku tudi ne bo hotela odobriti Frankovega nadomestka, pa makar bil omočan v kraljevski škrlat. Bodočnost Španije je treba zaupati rokam republikanskih španskih demokratov. Amerika in Velika Britanija pa morata popraviti, kar sta zakrivila v oni neodpušljivi dobi apizanja, ki je prisilila špansko republiko, da se bori proti nadmočnemu sovražniku. Tam je bila svoboda križana na oltarju posvečenemu privilegijem.

Upam, da bo nova vlada potrdila besedilo deklaracije iz Potsdama s tem, da bo izpustila na svobodo vse one španske republikance, ki so še vedno zaprti v tej deželi — saj so naši

vedo pomen besede "svoboda ti-ska". In jim prete, da dokler je ne bodo spoznale za to kar je, tudi podpor ne bo, ne naklonjenosti, ne pravega prijateljstva.

V Španiji se reakcija preroka, kako naj izvrši "preobrat" v vladi, da bo zadovoljiv za zapadne demokracije. Nekateri izmed Francovih tovarišev smatrajo, da bo najboljša, ako se pokliče na prestol sina pokojnega španskega kralja, ki je vzgojevan za to službo. Ime mu je Don Juan. Za vladarja je prav tako malo sposoben kot so drugi taki mladi, neizkušeni kraljeviči, ki so bili zrejeni v izobilju in vzgojevani v duhu sovražstva do mase. Ampak če kdaj ta don Juan postane kralj Španije, se bo to zgodilo le z dovoljenjem in s pomočjo zapadne demokracije, ne pa po volji španskega ljudstva.

prijatelji in ne morda naši sovražniki.

Dobro je tudi, da vemo, da se bo zbor zunanjih ministrov brez odloga bavil z mirovnimi pogodbami za Italijo, Bolgarijo, Madžarsko in Rumunijo. Kar se tiče Italije, je jasno, da vstaja nova Italija pod inspiracijo levičarskih voditeljev kot Parri, Nenni in Togliatti. Vsakdo ve, da je Rim središče velike mreže reakcionarnih sil, klerikalnih, gospodarskih, vojaških in političnih — sovražniki vstajajoče Italije so isti ljudje, ki so dvignili na oblast Musolinija in z njim sodelovali prav do zadnjega mogočega trenutka.

Tudi na Balkanu mir ne sme več čakati. Zdravi kmetje teh predelov ne smejo biti več izročeni na milost in nemilost tolpam brezvestnih politikantov. Priznati pa je treba, da resnični mir v teh predelih odvisi pred vsem od razvoja prave demokracije na Grškem. To pa se bo zgodilo šele takrat, ko bo Ernest Bevin obsejal uradom zunanjega ministrstva, da smer-nice angleške zunanje politike ne zahtevajo, da branimo kralja Grkov pred javnim mnenjem, ki ga obsoja kot simbol diktature. Kajti pod njegovo zaščito so se zbirali vsi, katerim je bilo na tem — in je še vedno — da zaustavijo vsako rast demokratičnih načel na Grškem.

Zelel bi, da bi bil Potsdam naklonil nekaj več tolažilnih besed Zidom. Tudi zagotovilo, da bodo vojni krivci kaznovani, je jako zanimivo. Toda boljše bo počakati, da vidimo, ali bo zares poskrbljeno zato, da to pot nikdo od krivih ne uide.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

DRŽITE CENE ŽIVILOM NIZKO

Grocerije in odjemalci morajo sodelovati v boju proti višanju cen. Oboji so skupno odgovorni za uveljavljanje določenih (ceiling) cen. Poučite se o njih iz uradnega seznama odobrenih cen, predno kaj kupite.

OFFICE OF WAR INFORMATION

Potrebna še vedno v pomoč pri razvedrilu! Kličite vaš War Service Corps Office WABash 0528

"Ne hotela bi zamuditi niti ene ure tega!"

Hvala mojemu električnemu štedilniku, da sem lahko v pomoč malčkom pri njih razvedrilu"

"Ne hotela bi zamuditi niti ure, da bi ne bila na razpolago mojim malčkom pri njih učenju raznih ročnih del. Časa imam dovolj, zakar se imam zahvaliti mojemu avtomatičnemu električnemu štedilniku. Deluje takole:

Prej ko zapustim dom, denem jedila v peč, uredim avtomatični časovni kontrolnik in se podam z doma. Ob povratku je moje kosilo v redu za serviranje. In vse redilne snovi ostanejo v jestvinah. Ko denem kosilo na mizo, bi morali videti, kako hitro je vsak grizljaj pospravljen iz nje!

V resnici, kuhanje z elektriko je lahko, čisto in ekonomično. Ne pozabite si zagotoviti avtomatični električni štedilnik ko hitro se pojavijo na trgu."

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

"SNAFU" POLITICIANS

"Snafu" is a derivative of the war that has been added to military parlance by the war that has just ended. In polite language it means: "Situation Normal, All Fussed Up!" It is a word that was used by some administrators to express contempt for conflicting and senseless orders and policies.

"Snafu" also is a good word to describe the contradictory statements issued by high government authorities about the present and future economic situation.

For example, we are promised 60,000,000 jobs and high living standards. But in the face of that promise unemployment mounts and—President Truman advises workers to use the United States Employment service when they have been scrapped...

President Truman advocates extension of unemployment relief to 26 weeks at \$25 per week.

The State Department of Public Assistance broadcasts the terms and conditions under which the destitute unemployed will be given handouts.

Can anybody believe that our governmental policy-makers really think that capitalist business will supply the jobs that America needs? Certainly not; if they did why would they be preparing for just the reverse?

Workers don't need unemployment relief of any kind when everybody is employed. Neither do relief authorities need to guard against chiselers when there are jobs for all who can and will work.

Nope! There won't be jobs for all—that is, real, honest-to-goodness jobs—under the private-profit system, for the simple and compelling reason that private capitalism simply can't do what is necessary to provide those jobs.

We could end unemployment forever if we'd socialize our economic resources and produce for use instead of for profit. Then it would be possible to give everybody a share of the prosperity that machinery and power make possible. But private initiative for private profit can't do that because to lower working time and elevate living standards would reduce, and ultimately destroy, profits.

All that the advocates of capitalism can offer is a lot of conflicting "baloney"—and the kind of jobs that make a growing number of second-class citizens the unwelcome responsibility of a class-controlled super state.

When we read the promises of jobs on one page of the plute press and the plans to deal with unemployment and poverty on another page, we are reminded of the defendant in a murder case who declared 1, that he didn't do the shooting; 2, that he didn't know the gun was loaded, an 3, that he shot in self defense.—Reading Labor Advocate.

THE WAGNER ACT'S FIRST DECADE

Last week in July the National Labor Relations Act began its second decade as the law of the land.

The Wagner Act, as this law is popularly known, is now widely accepted in practice as having made a great contribution to social progress in America. Still, efforts to repeal it or to emasculate it have not ceased on the part of most employers. Industry, on the whole, still refuses to reconcile itself to the fact that collective bargaining is sanctioned and protected by law. It cannot forget that this sanction is contained in the Wagner Act.

The ten-year record of the NLRB is tremendously impressive. During its first decade the NLRB has handled more than 74,000 cases and issued more than 11,000 formal decisions. As a result of Board orders, more than 2,000 company unions were disestablished. In more than 6,000 places of employment collective bargaining was inaugurated. Basically, the business of the NLRB has been to see that employers maintain strict neutrality toward the union activities of their employees, that employers do not refuse to embody the terms of agreement with unions in written and signed contracts, and that workers' preferences in representation are determined through elections.

Within the past decade, organized labor has registered a growth from 4,000,000 members to 14,000,000. It is difficult to estimate the share the Wagner Act has had in this phenomenal upsurge. In the world of labor the Wagner Act is best known as the workers' "Magna Carta." It is small wonder that a great many employers fume at the very mention of it.—Justice.

HUMAN LABOR A SURPLUS COMMODITY

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

Having gone along with the capitalist system until the end of war again has made human labor a surplus commodity. America's workers have no reason to be surprised that the pattern of "reconversion" is being cut to fit the needs and desires of the profit-taking class.

That is what Socialists predicted would happen and now it is happening. So what? We have capitalism. We believe in private profit. We give our political representatives a mandate to go ahead and make capitalism work. We get what we have sense enough to ask for and nothing more.

We invite careful attention to the steps that already have been taken and those that still must be taken to enable and assist the owners of America to operate.

The very fact that wartime controls over labor are being lifted so promptly is, in itself, a sure sign that private business in general and big business in particular is going to get the go-ahead signal. It is also a sign that the government is to be used merely to balance and stabilize the tottering economy when capitalism has hit its normal level of peacetime employment.

The unfreezing of labor and the planned, bulge in wage controls are hastened, not to give workers a larger portion of freedom—because to many thousands of workers real freedom already appears as that hateful thing called unemployment.

The real reason for this hasty return to "free" enterprise is that the owner-employer class again holds all the trump and can play the game with labor without the slightest fear of losing.

Of course, the government will "step in where necessary," as Sid-

THE MARCH OF LABOR

The Enslaved Peoples Are Liberated

By JOSEPH DRASLER
(Formerly an Associate Editor of Proletarec)

Continued)

It is true that the easiest way to scare the German people is to tell them that the Russians were going to move in as occupation troops. They are mortally afraid of them, and with plenty of reason. In the last days of the fighting I saw Russian soldiers, who had been German prisoners until we liberated them, take German civilians into the woods with vengeance, and that was the last trip—no returning for the Germans. Next to the Russians they fear the French. And the American soldier is tops, which is only natural since the town is occupied by them. They are not foolhardy and quite conniving, using as much flattery as possible in trying to gain some favor and consideration. If the English soldiers were here, most likely the English soldiers would then be tops. It is pretty obvious we American soldiers have a softer heart than those of any other army. We are inclined to be kinder and more considerate, perhaps for the reason that we do not have the memories the Russians and Poles and Yugoslavs and other German-subjugated peoples have of the atrocities and sufferings committed upon their own people back home. But, under the circumstances, we are far too easy with the Germans. We forget too soon how they treated our men when in their cruel hands, how they lined them up and shot them down without mercy, and the cold-blooded treatment our prisoners got in the German concentration camps... and the death and sweat and blood shed in winning our battles. Yes, there is fraternization with the German people now, especially with the frauleins, but any of the G.I.'s, that saw their buddies killed, mistreated, their own kin tortured, cannot see this fraternization with any pleasure.

About every second person one meets in the small villages of southern Germany are either from Berlin or Vienna. This is the group that got out before the Russians moved in. Therefore every home in these small towns are just as crowded as can be. And it is evident that the hometowners are resentful in having others move in on them, especially in sharing the produce of their farms that surround each small village.

On this side of the Rhine the Germans learned quickly to use the white flag. As we would move into a town all the windows were hung with white—from hankies to bed sheets. It made quite a sight as you looked down the streets—and that was a good sight, to be sure. From here on, the main objective of the Germans was blowing out bridges to slow our advance, but our engineers were

IN THE WIND

From THE NATION

REPRIEVE: The August 11 bulletin of the Chamber of Commerce of the United States had this to say about the splitting of the atom: "With the knowledge that this energy cannot at once be used for purposes other than destruction, immediate jeopardy to our economy is not in sight."

PUBLIC RELATIONS: Tide, an advertising trade publication, reported in its issue of August 6 that the National Association of Manufacturers, "which abandoned its last advertising campaign after a very short run, is considering a new series on a different subject." The old subject was Private Enterprise. It was dropped in February of this year, after a storm of protest from the public.

VISION: George Coppock of Detroit made this suggestion in a letter to the Windsor, Ontario, Star on August 8: "With proper organization and timing, from the bones of the Conservative Party and the futility of the Labor Party the British Fascist Party can come to power. 'Britons, myriad voices call thee, come be wedded each and all into one imperial whole.' There is no slogan for an imperial Fascist Party, a force which can save us from the night of communism. Conservatism is willing but ineffectual. Fail to an imperial Fascist Party! The stalwarts of the empire salute you!"

DRAMA: Harriett Van Horne of the New York World-Telegram, doing a post-mortem August 13 on Clare Luce's appearance in "Candida," reported that many rehearsals were held at Mrs. Luce's home. "Now and then, despite good intentions all around, a political note would creep in. Some of the actors were said to have suffered slight indignation when the hostess—so goes the story—expressed concern over the fate of her old friend, M. Pierre Laval. But generally, everybody, including Candida herself, put up a gallant, non-partisan front."

DETAIL: The Prague radio reports that at his preliminary questioning Karl Hermann Frank, former Gauleiter of Bohemia and Moravia, said Lidice was exterminated without his knowledge or consent. "Another question was, 'What do you know of the second act of extermination at Lezaky?' He replied that he remembered 'only vaguely.' 'After all,' he said, 'that was only a very small community.'"

NO REASON TO BE DISTURBED

—De Valera announces that Eire, or Southern Ireland, is a republic, and American editorial writers gasp in shocked surprise. The Irish premier is "disturbing the nations of the world," declares one Washington paper.

Rubbish! How could little Eire disturb the rest of the world, even if it were disposed to do so?

There was time when Americans cheered lustily whenever a new republic popped in sight. We rejoiced because we felt they were following our example. We set up a republic on a rather shaky foundation more than 160 years ago. We still like the idea.

Furthermore, the fact that de Valera can make that announcement, and not get into trouble, is good evidence that the British Commonwealth—of which Eire is supposed to be a member—is really composed of "free nations." If Canada desired to become a republic tomorrow—and we haven't the slightest idea it is contemplating anything like that—it could do so without any serious threats from London.—Labor.

LEND-LEASE SPENT \$39,000,000,000

Lend-lease, under which \$39,000,000,000 of war goods and civilian necessities were poured into countries fighting the Axis, is a thing of the past.

Nations receiving aid have been notified that the program has been terminated by President Truman. If they desire further assistance, they were informed, they must arrange proper credits with the Export-Import Bank.

so that he could have the path, but, no, he would come right in back of me.

(To be continued.)

FRENCH SOCIALISTS FOR UNITY - BUT...

French Socialists have emphatically rejected proposals for "organic unity" with the Communists. Unity of action on specific measures remains possible, but, said Jules Moch, well known to Nation readers, who presented a motion on the subject to the party's National Congress, "organic unity" depends on the fulfillment of three conditions. First, he said, there must be frank statements of policy, unmasked by opportunism; second, respect for true democracy and individual liberty and insistence on equal rights for nations both large and small; third, exclusive devotion to the cause of labor, no ties with any foreign government, and full liberty of criticism and judgment. Clearly, the Communists cannot meet such terms so long as they retain their monolithic party structure and accept their cues, even if they don't receive actual orders, from Moscow. Continued division of the left, therefore, appears inevitable, but in a country with the democratic traditions of France that may be preferable to a situation in which the citizen is forced to choose between a Communist-dominated United Front and sheer reaction. Anglo-American attempts to preserve the status quo in Western Europe gave the Communists their best arguments. If the only alternative to Churchill was to be Stalin, left-wingers were likely to plump for Stalin. Labor's triumph in Britain, however, has revived the spirits of the many Europeans who hope to combine socialism with political freedom.

Some Ods and Ends

"When I hear the Republicans saying I'm doing all right, I know damn well I'm doing wrong..." — President Truman.

Five motion picture companies control 70 per cent of box-office receipts; four radio networks have a throttle-hold on our "free" air; 20 men blanket the nation through chain newspapers. Who said Freedom of Speech and Freedom of the Press?

American corporations, drawing on tax rebates piled up during the war, are in a position to go on a sitdown strike if they don't get what they want. It is estimated that corporations can draw on the Federal Treasury to the tune of TWENTY-EIGHT BILLION DOLLARS in tax rebates. A poll of workers shows, however, only 10 per cent of working people with enough money to keep them going for three months without work.—Ohio CIO Council.

Dr. Ernest P. Boas, who favors national health insurance for everybody, puts forth a thought that ought to come handy for debaters when the next civic forum season rolls around. He suggests, in effect, that the really regimented people are those who have been regimented into raising the cry of "Regimentation!" at any social-welfare proposal.—The New York Times Magazine.

It becomes more and more obvious that the recent election made a complete change in the British way of life. Many of the new rulers have no country estates, no school ties, and no connection with the Duke of Marlborough whatever. — Howard Brubaker in The New Yorker.

Frederick Motte, Rhode Island State Liquor Administrator, recently stated that in his opinion young people are doing less drinking today than they did in the national prohibition years. Speaking from his experience in controlling the 1,500 licensed retail establishments of his State, he said that liquor is not a prime factor in juvenile delinquency. The home and conditions surrounding it are to blame for the delinquencies of minors, he believes.—Repeal Review.

OUR MINDS ARE NOT ADJUSTED TO ATOMIC AGE

Keneshaw M. Landis II
in The Chicago Sun

The other day on the radio, I heard Gabriel Heatter discoursing on the spiritual meaning of the atomic bomb.

It was an inspiring tribute to the victory of our democratic way of life, and at the climactic moment, without losing a throb, Mr. Heatter started praising the virtues of a certain kind of hair tonic when applied to the scalp.

Maybe this transition was not as abrupt as it seemed. We need some kind of tonic, not necessarily the one Mr. Heatter had in mind, to apply to our scalps.

We are having difficulty grooming our minds to the social requirements of an atomic age. Our thinking is flaked with dandruff.

In the first place, the atom bomb was not the product of rugged individualism. It resulted from the experiments of subsidized scientists, who cooperated without reference to nationality or private patent rights.

It was not sponsored by any advertiser. It was a \$2 billion government project, carried on in Gestapo-like secrecy without the knowledge of a single congressman.

It was, if you please, the most stupendous totalitarian experiment of all time.

And yet, we are emphasizing the secrecy. As we go joyously back to "free enterprise," we hope to keep the atomic bomb secret from governments that make totalitarianism their business.

I don't think we can compete with Russia on this basis, especially if the secret is placed in the hands on an economy-minded Congress. Imagine men like Rankin sitting on atomic energy!

That image doesn't give me a feeling of security. Nor am I reassured by the new radar-controlled gun that the Navy has brought out.

The gun is said to be capable of bringing down any hostile plane approaching within 50,000 feet of a battleship, and Secretary Forrestal has told Congress that he hopes it will protect the fleet from

atomic bomb attacks should we again become embroiled in war.

This is fine and dandy, but what good will it do us to protect the fleet if the country can be blown up? It's like a cave man trying to protect his club.

If we are going to think like cave men, we might as well stop pretending and move our so-called civilization—several miles underground. For that will be our only protection.

There is only one alternative, and that is to co-operate with our allies in peace as we have in war. But we are not ready to enter the drawing room of plenty.

All our ideas have a dishevelled quality. Uncombed and unkempt, we are trying to avoid our date with destiny.

During the war we used all our resources, including our young men, to help defeat the Axis. But now we have served notice that we aren't responsible if our allies freeze or starve.

We are going back to a catch-as-catch-can business basis, which means that we won't do anything for the common welfare unless there is a private profit in it for somebody.

It's too bad that atomic energy doesn't have an advertising sponsor. Too bad that the common welfare is not a commodity that can be packaged and sold across the counter.

FIVE TIMES AS MANY KILLED AS IN LAST WAR

Casualties in the U. S. armed forces since the beginning of the war totaled 1,049,104 on July 7, an increase of 12,167 in the last week covered by the report. Of the total, 915,718 were army casualties and 133,386 were navy and Marines.

The army lost 193,508 killed and the navy and Marines 49,857, a total of 243,165. In the first World War, a total of 53,497 Americans were killed.

In other words, nearly five times as many Americans have been killed so far in this war as in the entire last war.